

МИНИСТЕРСТВО НА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ

**ГЛАВНА ДИРЕКЦИЯ „ПРОГРАМИРАНЕ НА РЕГИОНАЛНОТО
РАЗВИТИЕ“**

ИЗИСКВАНИЯ ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ

*по покана за представяне на проектно предложение чрез
процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова
помощ*

Приоритетна ос 1: „Устойчиво и интегрирано градско развитие“

Операция 1.2: „Жилищна политика“

Схема за безвъзмездна финансова помощ:

**BG161PO001/1.2-02/2011 „Подкрепа за осигуряване на съвременни
социални жилища за настаняване на уязвими, малцинствени и
социално слаби групи от населението и други групи в
неравностойно положение“**

Конкретни бенефициенти:

**Община Бургас, Община Видин, Община Девня, Община Дупница и
Община Варна**

Бюджетна линия: BG161PO001/1.2-02/2011

Краен срок за кандидатстване: 01 март 2012 г.

Краен срок за кандидатстване за Община Бургас: 30 април 2013 г

Краен срок за кандидатстване на Община Варна: 16 декември 2013г.

Код по приоритетна тема:	78
Код по форма на финансиране:	01
Код по териториална спецификация:	01
Код по местонахождение:	BG - 86 общини в Република България

София, октомври 2013 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

1.	ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА “РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ”	8
1.1.	Въведение	8
1.2.	Институционална рамка за прилагане на настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ:	9
1.3.	Приоритетна ос 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие”	9
1.4.	Операция 1.2. „Жилищна политика”	10
2.	СХЕМА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ „Подкрепа за осигуряване на съвременни социални жилища за настаняване на уязвими, малцинствени и социално слаби групи от населението и други групи в неравностойно положение”	11
2.1.	Процедура за изпълнение на схемата за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ.....	12
3.	Основни дефиниции	13
4.	ОБЩ РАЗМЕР НА ФИНАНСОВИТЕ СРЕДСТВА ПО настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ.....	14
5.	ПРАВИЛА ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ ПО НАСТОЯЩАТА СХЕМА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ПОМОЩ	15
5.1.	Правила за допустимост по настоящата схема	15
5.1.1.	Изисквания за допустимост на кандидатите и партньорите	15
5.1.1.1.	Специфични изисквания за допустимост на кандидата	15
5.1.1.2.	Партньорство	16
5.1.1.3.	Изпълнители от страна на Конкретния бенефициент	16
5.1.2.	Допустими дейности по настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ.....	16
5.1.2.1.	Продължителност:.....	16
5.1.2.2.	Териториален обхват.....	17
5.1.2.3.	Допустими дейности за финансиране по настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ са:	17
5.1.2.4.	Недопустими дейности/проекти за финансиране по настоящата схема за безвъзмездна финансова помощ са:.....	22
5.1.2.5.	Степен на готовност/зрялост на проекта	22
5.1.3.	Допустими разходи: разходи, които се признават при отпускане на безвъзмездна финансова помощ по настоящата схема.....	24
5.1.	Недопустими разходи	28
6.	НАЧИН НА КАНДИДАТСТВАНЕ И ПРОЦЕДУРА НА ОЦЕНКА НА ПРОЕКТНОТО ПРЕДЛОЖЕНИЕ	29
6.1.	Формуляр за кандидатстване	29
6.2.	Как и къде се изпраща проектното предложение	30
6.3.	Краен срок за получаване на проектното предложение	31
6.4.	Допълнителна информация	31
6.5.	Оценка на проектното предложение	32
6.6.	Списък на документите за кандидатстване	36
6.7.	Уведомяване относно решението на Управляващ орган	38
6.8.	Сключване на договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ	39
6.9.	Общи правила при изпълнението на проекти по договори за безвъзмездна финансова помощ	39

6.9.1.	Специфични условия за изпълнението на проекта	39
6.9.2.	Окончателен размер на финансирането, предоставено от Договарящия орган	40
6.9.3.	Невъзможност да се изпълнят целите на проекта	40
6.9.4.	Промени в рамките изпълнението на проекта и бюджета	40
6.9.5.	Плащания.....	40
6.9.6.	Наблюдение на изпълнението на проекта и постигане на заложените резултати	40
6.9.7.	Отчитане на проектите.....	40
6.9.8.	Генериране на приходи	41
6.9.9.	Публичност	41
6.10.	Списък на приложенията	42

Обяснителни бележки

Безвъзмездна финансова помощ	Без да противоречи на чл. 108 от Регламент (ЕО, Евратом) № 1605/2002 г., това са средства, предоставени от ОП "Регионално развитие", включително съответното национално съфинансиране, с цел изпълнението на одобрен проект, насочен към постигане на определени резултати.
Бенефициент на безвъзмездна финансова помощ	Лицата, посочени в чл. 2, ал. 4 от Регламент (ЕО) № 1083/2006 г. - публичен или частен стопански субект, организация или предприятие, който отговаря за започването или за започването и изпълнението на операциите. В рамките на схемите за помощ по чл. 87 от Договора бенефициентите са публични или частни предприятия, които изпълняват отделен проект и получават публична помощ.
Възстановим данък добавена стойност	Сумата на платения данък върху добавената стойност, която регистрираното по реда на Закона за данък върху добавената стойност лице има право да приспадне от задълженията си по Закона за данък върху добавената стойност, включително когато, като е имало това право, не го е упражнило по реда на закона.
Договарящ орган	Орган, който провежда процедури за набиране и оценка на проектни предложения и сключва договори/издава заповеди за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ.
Договор/заповед за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ	Договор, сключен между Ръководителя на Договарящия орган и бенефициент, за предоставяне и разходване на безвъзмездна финансова помощ с цел изпълнение на одобрен проект. Заповед, издадена от Ръководителя на Управляващия орган за предоставяне и разходване на безвъзмездна финансова помощ с цел изпълнение на одобрен проект.
Допустими разходи	Разходите, които могат да бъдат приети като разрешени по един проект.
Критерии за допустимост на кандидатите	Критерии относно кандидатите, които могат да бъдат бенефициенти по конкретната безвъзмездна финансова помощ.
Критерии за допустимост на проектните дейности	Изисквания, които се отнасят до видовете дейности, предвидени за изпълнение в рамките на проектните предложения, които отговарят на приоритетите и целите на конкретната безвъзмездна финансова помощ, както и на правилата и законодателството в областта на държавните помощи.
Критерии за оценка на проектните предложения	Критерии, изготвени и одобрени от Управляващия орган, съобразени с критериите за подбор на проекти на ниво операции, одобрени от Комитета за наблюдение по съответната оперативна програма, създаден с Постановление № 182 на Министерския съвет от 2006 г. за създаване на Комитети за наблюдение на Националната стратегическа референтна рамка и Оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз, в съответствие с които се извършват оценката и изборът на проекти, които да бъдат съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз.
Недопустими разходи	Разходи, които не могат да бъдат приети като разрешени по проект и не могат да бъдат включени в искане за плащане по смисъла на ПМС № 62 от 21.03.2007 г.
Нередност	Всяко нарушение на разпоредба на правото на Общността, в резултат на действие или бездействие от икономически оператор, което е имало или би имало за резултат нарушаването на общия бюджет на Общностите или на бюджетите, управлявани от тях, или посредством намаляването или загубата на приходи,

	произтичащи от собствени ресурси, които се събират направо от името на Общностите или посредством извършването на неоправдан разход.
Одитен орган	Структурата, която е функционално независима от Управляващия орган и Сертифициращия орган и е отговорна за проверката на ефективното функциониране на системите за управление и контрол.
Оперативна програма	Документ, представен от държава-членка и одобрен от Комисията, който определя стратегия за развитие съгласно набор от приоритети, които следва да се осъществят с помощта на Структурните фондове и Кохезионния фонд.
Операция	Проект или група от проекти, избрани от Управляващия орган на съответната Оперативна програма или от друго звено под негова отговорност, съгласно критерии, определени от Комитета за наблюдение, и изпълняван/и от един или повече бенефициенти, с оглед постигане целите на Приоритетното направление, в рамките на което се изпълнява/т.
Оценителна комисия	Комисия, сформирана от най-малко трима членове с необходимите технически и административни компетенции с цел да се даде мнение за оценка на проектните предложения.
Оценка на проектно предложение	Оценката на проектното предложение включва един етап. В рамките на оценката на проектното предложение се извършва проверка относно формалното представяне на проектното предложение; оценка чрез прилагане на критериите за допустимост на бенефициента и проектните дейности и оценка по същество на проектното предложение..
Покана за набиране на проектни предложения	Обществена покана от страна на Управляващия орган, адресирана към ясно дефинирани категории кандидати (потенциални бенефициенти), с цел те да разработят проектни предложения в рамките на специфична операция.
Приоритет	Набор от специфични цели в рамките на една оперативна програма, към които е насочено изпълнението на конкретни мерки.
Проект	Съвкупност от взаимосвързани и взаимодопълващи се дейности с предварително определена цел/и, необходими ресурси и времева рамка за изпълнение, водещи до постигането на конкретни количествено-измерими резултати.
Проекти, генериращи приходи	<p>Съгласно чл. 55 от Регламент № 1083/2006 г.</p> <p>"1. За целите на настоящия регламент генериращи приходи проекти означава всяка операция, която включва инвестиция в инфраструктура, чието използване подлежи на такси, заплащани директно от ползвателите или всяка операция, която включва продажбата или отдаването под наем на земя или сгради или всяко друго предоставяне на услуги срещу заплащане.</p> <p>2 Допустимите разходи за генериращи приходи проекти не превишават текущата стойност на инвестиционните разходи, като се извади текущата стойност на нетните приходи от инвестицията за даден референтен период за: а) инвестиции в инфраструктура; или б) други проекти, когато е възможно да се оценят предварително обективно приходите.</p> <p>Когато не всички инвестиционни разходи са допустими за съфинансиране, нетните приходи се разпределят пропорционално между допустимите и недопустими части от инвестиционните разходи.</p> <p>При изчисляването управляващият орган взема предвид</p>

	<p>референтния период, съответстващ на дадената категория инвестиция, категорията проект, обичайно очакваната рентабилност на съответната категория инвестиция, приложимостта на принципа „замърсителят плаща“ и, ако е целесъобразно, съображения за справедливост, свързани с относителния просперитет на съответната държава-членка.</p> <p>3. Когато обективно не е възможно да се оценят предварително приходите, приходите, генерирани в рамките на пет години от завършването на операцията се приспадат от декларираните пред Комисията разходи. Приспадането се извършва от сертифициращия орган най-късно при частичното или окончателно приключване на оперативната програма. Искането за плащане на крайния бенефициент съответно се коригира.</p> <p>4. Когато най-късно три години след завършване на операцията се установи, че операция е генерирала приходи, които не са били взети под внимание по параграфи 2 и 3, тези приходи се възстановяват в общия бюджет на Европейските общности пропорционално на приноса от фондовете.</p> <p>5. Параграфи 1-4 от настоящия член се прилагат единствено за операции, които са съфинансирани от ЕФРР или Кохезионния фонд и чиято обща стойност надвишава 1 000 000 EUR.</p> <p>6. Настоящият член не се прилага за проекти, които се подчиняват на правилата за държавните помощи по смисъла на член 87 от Договора."</p>
Проектно предложение	Предложение за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ за изпълнението на определен проект, включващо формуляр за кандидатстване и други придружителни документи.
Публични органи	Бюджетни предприятия съгласно параграф 1, т. 1 от Допълнителните разпоредби на Закона за счетоводството.
Сертифициращ орган	Структурата, отговорна за сертифициране на разходите по всяка оперативна програма и за подготвяне и изпращане на ЕК на сертифицирана декларация за разходите и искане за плащане по всяка оперативна програма.
Схема за безвъзмездна финансова помощ	Това е общоприетото название на безвъзмездна финансова помощ по оперативна програма. В настоящите Изисквания безвъзмездна финансова помощ и схема за безвъзмездна финансова помощ се използват като синоними.
Управляващ орган	Структурата, определена да осъществява функцията по управление на оперативната програма и отговорна за нейното ефективно, ефикасно и законосъобразно изпълнение.

Списък на съкращенията

ЕК	Европейска комисия
ЕО	Европейска общност
ЕС	Европейски съюз
ЕСФ	Европейският социален фонд
ЕФРР	Европейски фонд за регионално развитие
ЗОП	Закон за обществените поръчки
ЗУТ	Закон за устройство на територията
МРР	Министерство на регионалното развитие
НСРР	Национална стратегическа референтна рамка
ОЛАФ	Европейска служба за борба с измамите
ОПРР	Оперативна програма "Регионално развитие" 2007-2013 г.
ПМС	Постановление на Министерски съвет
СМР	Строително-монтажни работи

1. ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА “РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ”

1.1. Въведение

Оперативната програма „Регионално развитие” 2007-2013 (ОПРР) представлява единна оперативна програма за всичките шест района в България, които са избираеми за финансиране по цел „Сближаване” на политиката за сближаване на ЕС. ОПРР е разработена в съответствие с целите на Европейския съюз, определени в Стратегическите насоки за сближаване на Общността за периода 2007-2013 година. Също така, ОПРР е в съответствие с Националната стратегическа референтна рамка на Република България и с Националната програма за реформи. В този по-широк контекст всички действия, предвидени в рамките на ОПРР, ще включват приоритетите на Общността, които подкрепят устойчивото развитие чрез укрепване на растежа, конкурентноспособността и заетостта, социалното включване, както и опазване качеството на околната среда.

Оперативна програма „Регионално развитие” за периода 2007-2013 г. трябва да изпълни следните средносрочни цели:

Обща цел на програмата

- ☞ Подобряване качеството на живот и работната среда с по-добър достъп до основните услуги и нови възможности за повишена регионална конкурентноспособност и устойчиво развитие.

Специфични цели на програмата

- ☞ Изграждане на устойчиви и динамични градски центрове, свързани с техните по-слабо урбанизирани периферни територии, като по този начин се увеличават възможности за просперитет и развитие.
- ☞ Осигуряване на по-добър достъп до пъти, ИКТ и енергийни мрежи за изостаналите райони.
- ☞ Повишаване на регионалния туристически потенциал за развитие и маркетинг на устойчиви, диверсифицирани, специфични за региона туристически продукти с висока добавена стойност.
- ☞ Мобилизиране на регионалните и местни технически и институционални възможности и ресурси за осъществяване на политики за регионално развитие.

ОП „Регионално развитие” поставя стратегически акцент върху ограничен брой въпроси в отговор на потребността от изпълнение на целите на ЕС за постигане на растеж и трудова заетост в светлината на подновената Лисабонска стратегия, чрез използване на инструментите на политиката за сближаване и Стратегическите насоки на Общността за сближаване 2007–2013. Акцентът се поставя върху избрана комбинация от няколко стратегически области, попадащи главно в обхвата на първите основни насоки.

- ☞ ***Стратегията** на ОПРР е да се повиши конкурентноспособността и привлекателността на регионите и общините и да се намалят различията между и особено в рамките на шестте района за планиране на ниво NUTS II посредством подобряване на индустриалната, жилищната, социалната, екологичната и културна среда на градските райони и достъпността на селските райони по отношение на пътните, информационните и комуникационни, както и енергийните мрежи.*

Стратегията ще бъде изпълнена посредством пет приоритетни оси, както следва:

- Приоритетна ос 1: Устойчиво и интегрирано градско развитие
- Приоритетна ос 2: Регионална и местна достъпност
- Приоритетна ос 3: Устойчиво развитие на туризма
- Приоритетна ос 4: Местно развитие и сътрудничество
- Приоритетна ос 5: Техническа помощ

1.2. Институционална рамка за прилагане на настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ:

Управляващ орган на ОПРР е Главна дирекция „Програмиране на регионалното развитие“ в **Министерство на регионалното развитие**. Управляващият орган носи отговорност за управлението на ОПРР, съгласно Регламент (ЕО) № 1083/2006 г.

Договарящ орган на ОПРР - Управляващият орган е и Договарящ орган, по смисъла на ПМС № 121/31.05.2007 г. за определяне на реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз.

Комитет за наблюдение на ОПРР одобрява критериите за избор на операции по ОПРР, осъществява наблюдение, одобрява корективни мерки и други функции, произтичащи от Регламент (ЕО) № 1083/2006 г. и ПМС № 182/21.07.2006 г.

Сертифициращ орган е Дирекция „Национален фонд“ в Министерство на финансите. Съгласно чл. 61 от Регламент (ЕО) № 1083/ 2006 г., Сертифициращият орган е отговорен за сертифициране на разходите, извършени от бенефициентите.

Одитен орган е ИА „Одит на средствата от ЕС“ към Министъра на финансите. Съгласно чл. 62 от Регламент (ЕО) № 1083/2006 г., Одитният орган е отговорен за извършване на одити, за проверка на ефективното функциониране на системата за управление и контрол на оперативната програма.

Централно координационно звено е структурата, която координира и следи изпълнението на целите на НСРР в процеса на усвояване на средствата от Структурните фондове и Кохезионния фонд на ЕС в страната. Функциите на структурата се изпълняват от дирекции „Програмиране на средствата от ЕС“, дирекция „Мониторинг на средствата от ЕС“ и „Информация и системи за управление на средствата от ЕС“.

1.3. Приоритетна ос 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие”

Настоящите изисквания за кандидатстване по схемата за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ Схема BG161PO001/1.2-02/2011 „Подкрепа за осигуряване на съвременни социални жилища за настаняване на уязвими, малцинствени и социално слаби групи от населението и други групи в неравностойно положение” са в рамките на приоритетна ос 1 на ОПРР „Устойчиво и интегрирано градско развитие”.

Приоритетна ос 1 попада в обхвата на сферата на действие на ЕФРР, посочена в чл. 3.2 (б) от Регламент(ЕО) № 1080/2006 г.

Приоритетната ос цели да подпомогне развитието на устойчиви, свързани, достъпни градски центрове, които да бъдат привлекателни за жителите, посетителите, инвеститорите, приходящите работещи в тях и тяхното превръщане в двигател за повишаване конкурентоспособността на регионите.

Приоритетна ос 1 на ОПРР е насочена към подкрепа на широк кръг интервенции с цел подобряване конкурентоспособността на градовете и градските територии и по-специално, осигуряване на условия за развитието на успешни и устойчиви градски райони, свързани помежду си и предоставящи възможности едни на други и на прилежащите им извънградски територии. В рамките на приоритетната ос е особено важно да се подобри привлекателността и конкурентоспособността на градовете с цел осигуряване на адекватно качество на живот и достъп до основни услуги, като се има предвид и опазването на техния екологичен потенциал. Публичните инвестиции ще бъдат насочени към обновяване и разширяване на ключовата за градските системи инфраструктура, която ще поддържа градските райони като центрове за сближаване и растеж и също така насочени към практическото изпълнение на Приоритет 4 от НСРР - “Балансирано териториално развитие”.

Развитието на големите градове ще допринесе за нарастването на възможностите им за насърчаване развитието на районите, чрез интегриране на заобикалящите ги територии и

по-слабо урбанизирани региони и ускоряване реализацията на техния икономически, социален, териториален и екологичен потенциал. В периферните територии, при липса на големи градове, ще е необходимо стимулирането на средните и по-малки градове чрез целева държавна политика, която да им помогне да компенсират отсъствието на големи градове чрез собственото си ускорено развитие. Процесите на концентрация на градовете трябва да се управляват така, че да се достигнат задоволителни резултати, свързани с устройство на територията, обща конкурентноспособност и сближаване на регионите.

Политиката за устойчиво градско развитие би станала по-ефективна, ако се обърне по-сериозно внимание на потенциала на градските райони и предизвикателствата, пред които те са изправени. Трябва да се следват четири взаимосвързани политики, целящи:

- укрепване на икономическия просперитет и пазара на труда и увеличаване на заетостта в градовете;
- насърчаване на равнопоставеност, социална интеграция и обновяване на градските райони;
- защита и подобряване на градската среда, в т.ч. управление на енергийните ресурси и транспорта с цел постигане на местна и глобална устойчивост; и
- стимулиране на добро градско управление и местно самоуправление чрез разработване и изпълнение на стратегически интегрирани планове за градско възстановяване и развитие.

Бъдещето на градовете зависи от борбата срещу нарастващата бедност, социалната изолация и загубата на определени градски функции. Чрез интегриране на градските функции в едно населено място, всички жители ще имат подходящ достъп до домовете си, до основни услуги и съоръжения, открити пространства, общо и професионално образование, културно развитие и качествено здравно обслужване.

Жилищната политика е важна част от градската среда. Поради тази причина ще се насърчават инвестиции за ремонт и обновяване на жилищния фонд от многофамилни жилищни сгради, саниране на жилищни сгради и обновяване на социални жилища (жилища с нисък наем за групи в неравностойно положение, социални домове и т.н.) в подкрепа на социалните функции на градските власти.

По Приоритетна ос 1 (и по-конкретно операции 1.1 и 1.2) всички обновявания и реконструкции на сградите ще имат за цел подобряване на енергийната ефективност, в съответствие с Директива 2002/91/ЕС.

1.4. Операция 1.2. „Жилищна политика”

Основна цел на операцията е да се осигурят по-добри условия на живот за гражданите и да се допринесе за социалната интеграция чрез повишаване на жизнения стандарт и общо подобряване на качеството на живот на градските общности от хора в неравностойно и уязвимо положение.

В рамките на социалната политика на правителството, предложената операция цели социално развитие чрез активното участие на гражданите в подобряване на собствения им живот, чрез укрепване на партньорствата сред общностите, гражданското общество и публичната администрация. Освен преките придобивки като подобрени условия на живот чрез обновяване на съществуващите жилищни райони, се очаква жилищната политика да окаже положително влияние върху здравеопазването, сигурността, производителността и инвестициите на общностите и домакинствата.

Жилищните комплекси в градовете не са напълно завършени и не са достатъчно благоустроени. Едропанелните блокове не отговарят на изискванията за комфорт на обитателите. В някои по-малки градове панелните блокове (жилищните комплекси) нарушават структурата на градовете и традиционния градски пейзаж. Необходима е тяхната непрекъсната реконструкция и модернизация. Затова е нужна навременна и ясно

насочена политика и управление, така че да се осигури достатъчно пространство за обществени функции и за зелени площи.

Предимството, отдадено на градските райони, отчита въздействието от сериозно влошените условия на живот в целевите общности, а също така и на градското население като цяло. Въпросите, свързани с недобре обслужваните, нерегулирани, пренаселени и екологично замърсени селища са по-сериозни в градските части на страната. Проблемите на културната, икономическата и правна интеграция в общата социална и физическа среда на големите и малките градове са значително по-сложни, отколкото в селските райони.

Като неразделна част от Националната жилищна стратегия, тази операция ще допринесе за оказване на влияние върху широк набор от взаимозависими елементи и ще доведе до дългосрочни подобрения в условията на живот на градското население като цяло.

2. СХЕМА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ „ПОДКРЕПА ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА СЪВРЕМЕННИ СОЦИАЛНИ ЖИЛИЩА ЗА НАСТАНЯВАНЕ НА УЯЗВИМИ, МАЛЦИНСТВЕНИ И СОЦИАЛНО СЛАБИ ГРУПИ ОТ НАСЕЛЕНИЕТО И ДРУГИ ГРУПИ В НЕРАВНОСТОЙНО ПОЛОЖЕНИЕ”

Основната цел на настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ е да допринесе за социалното включване на хора в неравностойно и уязвимо положение чрез повишаване техния жизнен стандарт и общо подобряване качеството на жилищния фонд на градските общности.

Конкретни цели:

- Да се осигурят съвременни социални жилища за настаняване на уязвими, малцинствени и социално слаби групи от населението и други групи в неравностойно положение;
- Да се осигури социално включване, пространствена интеграция и равен достъп до адекватни жилищни условия за хора в неравностойно и уязвимо положение;

Предложените проекти трябва да:

- допринася за устойчивото и интегрирано развитие в агломерационните ареали;
- подобрява качеството на живот, жизнената и работна среда;
- да са насочени към десегрегирани на съществуващи обособени територии, обитавани от групи в неравностойно положение;
- отчита потребностите на групите в неравностойно положение, включително и ромите;

Индикатори, посредством които се измерва постигането на целта на настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ:

- Намаляване на емисиите на парникови газове (CO₂ и еквивалентни) – kt/средногодишно;
- Икономия на потребление на енергия в обновените жилищни сгради (MWh/годишно);
- Брой лица от целевата група, облагодетелствани от подобрената социална жилищна инфраструктура (брой лица, настанени в социалните жилища);
- Подобрена социална жилищна инфраструктура – кв.м. РЗП;
- Брой осигурени индивидуални социални жилища.

Схемата ще се изпълнява в съответствие с измененията на Регламент (ЕО) № 1080/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юли 2006 година относно Европейския фонд за регионално развитие, които поставят изисквания по отношение допустимостта на интервенции в жилищна политика за маргинализирани групи с оглед подобряване социалното и икономическо сближаване на ЕС.

Съгласно Регламент (ЕС) № 437/2010 на Европейския парламент и на Съвета от 19 май 2010 година за изменение на Регламент (ЕО) № 1080/2006 относно Европейския фонд за регионално развитие по отношение на допустимите интервенции в сектора на жилищното строителство в полза на маргинализирани общности внася изменения в Член 7, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 1080/2006. Основните промени са свързани с обхвата на допустимите разходи за интервенции в сектора на жилищното строителство, като се **подкрепят интервенции за реновиране на съществуващи или изграждане на нови жилищни сгради с фокус върху хора със специфични нужди (маргинализирани групи).**

2.1. Процедура за изпълнение на схемата за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ

Процедурата за изпълнение на настоящата схема е **процедура за директно предоставяне** на безвъзмездна финансова помощ в съответствие с чл. 6 (1), т. 2 на ПМС № 121/ 31.05.2007 г. за определяне на реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативните програми, съ-финансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на ЕС.

Съгласно чл. 34 ал.1 от ПМС № 121/31.05.2007 г. процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ е тази, при която проектно предложение може да подаде само кандидат, който изрично е посочен като конкретен бенефициент на помощта по съответната оперативна програма.

Конкретен бенефициент на безвъзмездната помощ е организация, институция, административна или друга подобна структура, индивидуално посочена в оперативната програма или в документ, одобрен от комитета ѝ за наблюдение като единствен субект, който може да изготви проектно предложение и да получи безвъзмездна помощ за определена дейност, или която е определена със закон или с подзаконов нормативен акт като правоприемник на такава структура, отговорна за изпълнението на конкретна дейност, и е допустим бенефициент по оперативната програма

Съгласно взето Решение на Осмото заседание на Комитета за наблюдение на Оперативна програма „Регионално развитие” 2007 – 2013г. (проведено на 7 юни 2011 година) е даден мандат на Ръководителя на Управляващия орган на ОПРР да определи като конкретни бенефициенти по Операция 1.2. „Жилищна политика”, схема „Подкрепа за осигуряване на съвременни социални жилища за настаняване на уязвими, малцинствени и социално слаби групи от населението и други групи в неравностойно положение” **пилотните общини**, след като те бъдат избрани от междуведомствената работна група към Министерски съвет под ръководството на министъра по управление на средствата от ЕС.

Със Заповед № Р-123 на Министерски съвет от 16.05.2011 г. е сформирана междуведомствената работна група за изработване на концепция за интегриран проект по ОПРЧР и ОПРР за изграждане на жилища за групите в неравностойно положение и за изработване на механизъм за координация с други хоризонтални политики, финансирани със средства от ЕС. Основна задача на работната група е да направи оценка и избор на проектни идеи с цел създаване на пилотен модел за осигуряване на съвременни социални жилища и за трайно и устойчиво решаване на проблемите, свързани с интеграцията на хората в неравностойно и уязвимо положение на територията на общини в обхвата на градските агломерационни ареали.

Конкретните бенефициенти по настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ са общините, определени от междуправителствена група към МС, както следва:

Община Бургас, Община Видин, Община Девня, Община Дупница и Община Варна.

РЕЗЕРВ (в случай на освобождаване на достатъчен финансов ресурс):

Община Пещера и Община Тунджа

Резервните общини са подредени по реда на тяхното класиране след оценката на проектните идеи от междуправителствена работна група към МС. В случай на освобождаване на достатъчен финансов ресурс, Община Пещера и Община Тунджа ще бъдат едновременно поканени да представят проектно предложение, предвид получения еднакъв брой точки.

Процедурата за директно предоставяне се извършва на етапи, съгласно чл. 34, ал. 2 от ПМС № 121/31.05.2007 г. и Вътрешните правила за провеждане на процедури за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ на конкретен бенефициент по ОПРР 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския фонд за регионално развитие на ЕС.

3. ОСНОВНИ ДЕФИНИЦИИ

За целите на настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ са въведени следните дефиниции:

- **"Строителни и монтажни"** са работите, чрез които строежите се изграждат, ремонтират, реконструират, преустройват, поддържат или възстановяват.
- **"Строежи"** са надземни, полуподземни, подземни и подводни сгради, постройки, пристройки, надстройки, огради, мрежи и съоръжения на техническата инфраструктура, благоустройствени и спортни съоръжения, както и техните основни ремонти, реконструкции и преустройства със и без промяна на предназначението.
- **"Реконструкция"** на строеж е възстановяване, замяна на конструктивни елементи, основни части, съоръжения или инсталации и изпълнението на нови такива, с които се увеличава носимоспособността, устойчивостта и трайността на строежите.
- **"Основен ремонт"** на строеж е частично възстановяване и/или частична замяна на конструктивни елементи, основни части, съоръжения или инсталации на строежа, както и строително-монтажните работи, с които първоначално вложени, но износени материали, конструкции и конструктивни елементи се заменят с други видове или се извършват нови видове работи, с които се възстановява експлоатационната им годност, подобрява се или се удължава срокът на тяхната експлоатация.

4. ОБЩ РАЗМЕР НА ФИНАНСОВИТЕ СРЕДСТВА ПО НАСТОЯЩАТА СХЕМА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ

Общият размер на средствата по настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ е както следва:

Бюджетна линия	Общ размер на безвъзмездната финансова помощ (100%)	Съфинансиране от ЕФРР (85%)	Национално съфинансиране* (15%)
BG161PO001/1.2-02/2011	8 006 374 евро 15 659 106,46 лева	6 805 417,90 евро 13 310 240,49 лева	1 200 956,10 евро 2 348 865, 97 лева

* Националното съфинансиране се осигурява от държавния бюджет.

Размер на безвъзмездната финансова помощ за отделните проекти е:

За отделните проекти, които могат да бъдат финансирани по настоящата схема, важат следните изисквания за максимален размер:

	Конкретен бенефициент	Максимален размер на проекта в лева
1.	Община Бургас	4 490 000,00
2.	Община Видин	4 000 000,00
3.	Община Девня	1 626 000,00
4.	Община Дупница	4 909 000,00
5.	Община Варна	3 890 038,55

РЕЗЕРВ (в случай на освобождаване на достатъчен финансов ресурс): **Община Пещера и Община Тунджа**

	Конкретен бенефициент	Максимален размер на проекта в лева
	Община Пещера	1 290 650,00
	Община Тунджа	1 492 650,48

Управляващият орган си запазва правото да не предостави изцяло горепосочената сума, в случай че предвидените за изпълнение дейности изискват по-малък финансов ресурс или представеното проектно предложение не отговаря на изискванията.

С безвъзмездната финансова помощ по схемата се финансират само допустими разходи.

ВАЖНО!

По настоящата покана за представяне на проекти **не се изисква съфинансиране от конкретния бенефициент.**

Оценителната комисия си запазва правото да препоръча намаляване на размера на исканата безвъзмездна финансова помощ по проектното предложение, ако разходите са неоснователни или прекомерно завишени.

5. ПРАВИЛА ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ ПО НАСТОЯЩАТА СХЕМА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ПОМОЩ

Тези изисквания установяват правилата за представяне, подбор и изпълнение на проектите, финансирани по процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ в съответствие с чл. 6 (1), т. 2 и чл. 34 (1) на ПМС №121/31.05.2007 г. за определяне на реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на ЕС и Вътрешните правила на Управляващия орган за провеждане на процедури за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ на конкретен бенефициент по ОПРР.

Кандидатстването по настоящата схема за безвъзмездна финансова помощ се осъществява въз основа на проектни предложения в съответствие с общия размер на безвъзмездната финансова помощ по схемата.

ВАЖНО!

Изпълнители от страна на Конкретния бенефициент:

Конкретният бенефициент на безвъзмездна финансова помощ следва да възложи изпълнението на дейностите по проектните предложения на изпълнители. Изпълнителите от страна на конкретния бенефициент не са партньори по проектите и изборът им следва да се осъществи съгласно Закона за обществените поръчки и съответните подзаконови нормативни актове.

Договарящият орган ще осъществява текущ и последващ контрол за спазване от страна на конкретния бенефициент на процедурите за определяне на изпълнител. При представяне на искане от страна на конкретния бенефициент за плащане, Договарящият орган ще извършва проверка на процедурите за определяне на изпълнител с оглед признаване на разходите за съответната дейност, възложена на изпълнител.

5.1. Правила за допустимост по настоящата схема

Съществуват три вида критерии за допустимост, отнасящи се до:

- **Допустимост на кандидатите и партньорите**, т.е. организациите, които биха могли да кандидатстват за отпускане на безвъзмездна финансова помощ (5.2.1),
- **Допустимост на дейностите**, т.е. проектите, за които може да бъде отпусната безвъзмездна финансова помощ (5.2.2),
- **Допустимост на разходите**, които се включват при определяне размера на безвъзмездната финансова помощ (5.2.3).

5.1.1. Изисквания за допустимост на кандидатите и партньорите

5.1.1.1. Специфични изисквания за допустимост на кандидата

Конкретни бенефициенти по настоящата схема са общини от градските агломерации, определени съгласно Протокол от 05.08.2011 г. за оценка на проектни предложения, получени в рамките на процедура за идентифициране на интегрирани проекти за осигуряване на съвременни социални жилища за маргинализирани групи, въз основа на Заповед №Р-123/16.05.2011 на министър председателя, както следва:

	Конкретен бенефициент
1.	Община Бургас
2.	Община Видин

3.	Община Девня
4.	Община Дупница
5.	Община Варна

В случай на освобождаване на достатъчен финансов ресурс, по реда на тяхното класиране са определени резервни конкретни бенефициенти, както следва:

	Резервни бенефициенти
	Община Пещера и Община Тунджа

Резервните общини са подредени по реда на тяхното класиране след оценката на проектите идеи от междуправителствената работна група към МС. В случай на освобождаване на достатъчен финансов ресурс, Община Пещера и Община Тунджа ще бъдат едновременно поканени да представят проектно предложение, предвид получения еднакъв брой точки.

5.1.1.2. Партньорство

По настоящата схема кандидатът може да участва самостоятелно или в асоциирано партньорство с НПО, работеща/и на местно ниво с уязвими, малцинствени, социално слаби групи и други групи в неравностойно положение.

Асоциираното партньорство не трябва да бъде самоцел, а следва да води до по-ефективно разработване, управление и/или изпълнение на проекта.

ВАЖНО!

Разходите направени от асоциираните партньори са недопустими за възстановяване по настоящата схема.

5.1.1.3. Изпълнители от страна на Конкретния бенефициент

Бенефициентът има право да сключва договори с изпълнители за осъществяването на дейности по проекта. При избора на изпълнител Бенефициентът прилага Закона за обществените поръчки и нормативните актове по прилагането му в случаите, когато се явява възложител по смисъла на чл.7 от Закона за обществените поръчки (ЗОП). Договарящият орган ще осъществява предварителен, текущ и последващ контрол за спазване от страна на Бенефициента на процедурите за определяне на изпълнител. При представяне на искане за междинно или окончателно плащане от страна на Бенефициента, Договарящият орган ще извършва проверка на процедурите за определяне на изпълнител, с оглед признаване на разходите за съответната дейност, възложена на изпълнител.

5.1.2. Допустими дейности по настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ

5.1.2.1. Продължителност:

Планираната продължителност на проекта не може да надвишава 24 месеца.

Планираната продължителност на проекта на Община Варна, включително за отчитане на всички разходи по проекта, не може да превишава датата 31.12.2015 г. Крайният срок за физическото изпълнение на проекта е 31.10.2015 г.

ВАЖНО!

Всички разходи след 31.12.2015 г. по неприключили проекти не се изплащат от отпуснатата безвъзмездна финансова помощ и са за сметка на бенефициентите по проектите .

ВАЖНО!

Конкретният бенефициент трябва да има предвид и да включи в продължителността на проекта необходимото време за подготовка, съгласуване и провеждане на процедури като: провеждане на обществени поръчки за строителство, услуги и/или доставки, извършване на строителството и въвеждане в експлоатация, окончателно разплащане към изпълнителите, отчетност и одит и др.

В този смисъл и с оглед определения краен срок за приключване на физическото изпълнение на предвидените по проекта интервенции до 31.10.2015 г., конкретният бенефициент може да предвиди процедура за сключване на договор за инженеринг, съгласно който избраният изпълнител проектира/изпълнява СМР/доставя оборудване и обзавеждане.

5.1.2.2. Териториален обхват

Интервенциите по настоящата схема трябва да се осъществяват на територията на Република България, в рамките , в рамките на **следните общини, изброени по-долу:**

	Конкретен бенефициент
1	Община Бургас
2	Община Видин
3	Община Девня
4	Община Дупница
5	Община Варна

РЕЗЕРВ (в случай на освобождаване на достатъчен финансов ресурс):

	Конкретен бенефициент
	Община Пещера и Община Тунджа.

ВАЖНО!

Дейности в рамките на проекта извън горепосочените общини не са допустими за финансиране по настоящата схема.

5.1.2.3. Допустими дейности за финансиране по настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ са:

- Изграждане на нов сграден фонд, предназначен за социални жилища върху терени 100% общинска собственост, в който да бъдат настанени представители на целевата група
- Ремонт, реконструкция и обновяване на съществуващ сграден фонд, 100% общинска собственост, предназначен за социални жилища.

- Доставка на подходящо оборудване и обзавеждане за горепосочените сгради/помещения, свързано с осигуряване на основни битови условия;
- Подобряване достъпа за хора с увреждания до гореспоменатите сгради/помещения.

ВАЖНО!

Допълнителна информация относно допустимостта на подходящо оборудване и обзавеждане, свързано с осигуряване на основни битови условия за сградите/помещенията, предназначени за социални жилища, съгласно следния списък*:

Помещение**	Основно оборудване и обзавеждане на помещението, съгласно неговата функционалност	Максимална сума за помещението
Кухня/ Трапезария	Печка, хладилник, пералня, мивка, маса, столове, кухненски шкафове, кухненски плот	3 000 лева
Детска стая	детски легла, гардероб/и	2 000 лева
Баня	Мивка, смесители мивка, душ, моноблок,	1 000 лева
Спалня	Спалня, гардероб с две/три крила	2 000 лева
Коридор	Закачалка-антре	300 лева

*списъкът не е изчерпателен, като при добавяне на друг вид оборудване/обзавеждане, следва да бъде дадена обосновка за неговата необходимост

** вида на помещенията е в зависимост от типа апартамент и броя представители, които ще бъдат настанени в него.

Целевата група по проекта следва да включва представители на поне 2 от посочените групи:

1. Бездомни хора и/или такива, живеещи в много лоши битови условия - лица, които нямат собствено жилище и не притежават движима или недвижима собственост и/или идеални части от нея, която може да бъде източник на доходи, както и не са сключили договор за безвъзмездно ползване на имот, не са настанени в специализирана институция на държавна и/или общинска издръжка, и в същото време отговарят на поне едно от следните условия:

- Живеят на улицата или на публични места, без осигурен подслон;
- Нямат обичайно място на пребиваване, които използват за нощуване приюти или други услуги за временно настаняване;
- Обитават жилище, което не отговаря на законоустановените стандарти за жилищно строителство и проектиране;
- Обитават жилище, което не е електрифицирано или няма достъп до питейна вода, или канализация и др.;
- Обитават пренаселено жилище, при което на един член от семейството се пада по-малко от:
  - За едночленно семейство – 1 стая;
  - За двучленно и тричленно семейство – 2 стаи;
  - За четиричленно семейство – 3 стаи;
  - За петчленно и по-голямо семейство – по 1 помещение на член на семейството.

2. Родители с деца, вкл. непълнолетни родители, многодетни семейства, деца с влошено здраве и увреждания:

- „Родители“ са биологичните родители и осиновители, както и родителите на доведени и заварени деца до 18-годишна възраст;
- „Непълнолетни родители“ са майките, ненавършили 18-годишна възраст, които са родили (осиновили) и отгледали поне едно дете над едногодишна възраст;
- „Многодетни“ са майките, родили (осиновили) и отгледали три и повече деца над едногодишна възраст;
- „Деца с влошено здраве и увреждания“ са деца на възраст до 16 години с определен вид и степен на увреждане или дете/ лице на възраст от 16 до 20 години с определена степен на трайно намалена работоспособност.

3. Хора в риск от бедност и социално изключване - лица, чийто среден доход на член от семейството за предходните 12 календарни месеца от всички източници е по-нисък от законоустановения месечен размер на гарантирания минимален доход за страната, определен с акт на Министерския съвет, за същия период от време. Семейството включва съпрузите, ненавършилите пълнолетие деца, както и навършилите пълнолетие, ако продължават да учат, до придобиване на средно общо или професионално образование, но не по-късно от навършване на 20-годишна възраст (родени, припознати, осиновени, доведени, заварени, с изключение на сключилите брак).

Важно! Лицата от целевата група задължително следва да живеят/обитават жилищен фонд в лошо състояние и/или с лоша или липсваща инженерна инфраструктура (водопровод, канализация и др.), и да не притежават собственост върху недвижим имот.

ВАЖНО!!!

Конкретните бенефициенти трябва ясно да посочат критериите за подбор на представителите на целевата група, които ще бъдат настанени в осигурените по проекта социални жилища.

В допълнение конкретните бенефициенти следва да представят ясна информация за задълженията, които представителите на целевата група, ще поемат след настаняването им в осигурените по проекта социални жилища, както и правилата за наблюдение спазването на поетите задължения и ангажменти и санкции, в случай на неспазването им.

ЗАДЪЛЖИТЕЛНИ УСЛОВИЯ ЗА ДЕЙНОСТИТЕ ПО ПРОЕКТА

- Осигуряване на **интегриран подход** - дейностите в подкрепа на интервенциите по ОПРР в сектора на жилищното строителство следва задължително да се съчетават с други видове интервенции, включително такива в областта на образованието, здравеопазването, социалното приобщаване и заетостта
- **Анти-сегрегационен характер на интервенциите** - физическото местонахождение на жилищното строителство трябва да осигурява пространствена интеграция на представителите на маргинализираните общности като цяло и **да не допринася за тяхната сегрегация, изолация и изключване.**

Интервенциите по ОПРР трябва задължително да се допълват от дейности за осигуряване на образование, заетост, здравеопазване, социално приобщаване на целевата група, имайки предвид и възможностите, които се предоставят по:

- процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG051PO001-1/4/5/6.0.01 „Интегра“ на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ (ОПРЧР) 2007-2013 г.

- схеми по ОП РЧР за устойчивата заетост на лицата в трудоспособна възраст;
- схеми по ОП РЧР за предоставянето преди всичко на образователни услуги, както и на услуги, насочени подобряване достъпа до образование, в т.ч. превенция на ранното отпадане от училище, интеграция и реинтеграция в образователната система;
- програми за достъп до социални и здравни услуги на представителите на целевите групи;
- предоставяне на посреднически услуги от бюрата по труда;
- други (донорски, национални, местни) програми за заетост, здравеопазване, социално приобщаване на целевата група

Десегрегационният характер на модела следва да бъде осигурен чрез избор на обособена територия, която може да бъде напълно „десегрегирана” т.е. разселването на представители на целевата група от обособените територии в други квартали с налична техническа, социална и образователна инфраструктура (училища, детски градини, социални услуги, ДКЦ), като не се допуска създаването на нови обособени територии.

Местонахождението/ята на новите/реконструирани социални жилища следва да е различно от съществуващите към момента обособени територии (квартали), характеризиращи се с лошо състояние на жилищния фонд и прилежащата инфраструктура, като интервенциите в жилищния фонд трябва да бъдат комбинирани с дейности по осигуряване на достъп до образование, заетост, здравеопазване и социални услуги за групите в неравностойно положение.

ВАЖНО!

Мерки по премахване на сградния фонд и рекултивиране на терените в идентифицираните обособени територии (квартали), населявани към момента от представители на целевата група **не са допустими по настоящата схема.**

Мерки за благоустрояване на прилежащото околno пространство на новопостроените/обновените социални жилища и др., е допустимо по настоящата схема.

ВАЖНО!

Конкретният бенефициент може да подаде само едно проектно предложение.

Представеното проектно предложение следва да конкретизира одобрената проектна идея, описана във Формуляра на интегриран проект за осигуряване на съвременни социални жилища за маргинализирани групи, подаден по процедурата за идентифициране на интегрирани проекти за осигуряване на съвременни социални жилища за маргинализирани групи, организирана от МС.

Проектното предложение следва да е в съответствие с разработената концепция и изградения модел за осигуряване на съвременни социални жилища на територията на съответната община, описани в одобрения формуляр за интегриран проект.

Допустимо е промяна в обхвата и разположението на обектите на интервенции, определени в концепцията за интегриран проект, при условие, че те съответстват на ключовите критерии за идентифицирането на интегриран проект за осигуряване на социални жилища за маргинализирани групи, одобрени от междуведомствената работна група към Министерски съвет, както следва:

- **Предвидените интервенции включват ремонт, реконструкции и обновяване на съществуващи жилищни сгради и/или изграждане на нови жилища върху терени 100**

% общинска собственост с цел реконструиране и/или построяване на социални жилища, интегрирани в урегулираната жилищна част на града (извън обособените територии населявана от целевата група)

- **Ремонтираните и/или изградените жилищни сгради са с осигурена техническа инфраструктура и имат достъп до социална и образователна такава (училища, детски градини, ДКЦ), която е в състояние да отговори на потребностите на целевата група от образователни, здравни и др. услуги**

- **Съществуват предпоставки представителите на целевата група, включени в проекта, да са в състояние да получат необходимите публични услуги (административни, здравни, образователни или социални), гарантиращи тяхното социално включване**

- **От страна на кандидата са осигурени необходимите предпоставки, че представителите на целевата група в трудоспособна възраст, включени в проекта, ще са в състояние трайно да се интегрират на пазара на труда, ако тяхното здравословно състояние го позволява**

Всички проекти следва да бъдат съобразени със Закона за устройство на територията, Наредба № 4 от 21 май 2001 г. за обхвата и съдържанието на инвестиционните проекти. Всяко проектно предложение трябва да включва задължително създаването на достъпна архитектурна среда за хора с увреждания. В тази връзка, всички проектни предложения следва да бъдат съобразени с изискванията на Наредба № 4 от 1 юли 2009 г. за преструктуриране, изпълнение и поддържане на строежите в съответствие с изискванията за достъпна среда за населението, включително за хора с увреждания.

Всички проекти и дейности, свързани с внедряване на мерки за енергийна ефективност и оползотворяване на ВЕИ, трябва да отговарят и на изискванията на Закона за енергийната ефективност, Закона за устройство на територията и на подзаконовата нормативна база за тяхното прилагане.

При разработването на проектното предложение Конкретният бенефициент задължително трябва да предвиди в изпълнението на проекта дейности за:

- **Одит на проекта** – одитът на проекта трябва да бъде извършен от регистриран експерт-счетоводител или фирма за одит, като докладът за фактически констатации трябва да бъде приложен към окончателния финансов отчет на проекта;
- **Дейности за разпространение на информация и публичност по проекта** – съгласно чл. 6 от Общи условия и Насоките за осъществяване на мерките за информация и публичност, изготвени от Управляващия орган (**Приложение 3** към Изискванията за кандидатстване). С оглед осигуряване публичността и информирането на обществеността относно финансовия принос на ЕС за реализацията на проекта е необходимо проектното предложение да предвижда пресконференция/ конференция/кръгла маса по повод стартирането на проекта, както и подобно събитие при приключване на проекта за оповестяване резултатите от реализацията му. **С оглед гарантиране подкрепа от страна на местната общност за изграждането на социалните жилища е необходимо да бъдат предвидени мерки за осигуряване на информация и публичност, свързани с провеждането на публични обсъждания и допитвания до всички заинтересовани страни за изграждането на такъв тип инфраструктура на съответната територия. В тази връзка кандидатът следва да предостави безспорни доказателства за проучванията на обществените нагласи, които е провел преди подаване на проектното**

предложение в УО на ОПРР. (На етапа на кандидатстване бенефициентът следва да представи информация за проведените обсъждания- кръгли маси, фокус групи, анкетни проучвания и други приложими мерки).

ВАЖНО ЗА ВСИЧКИ ПРОЕКТНИ ПРЕДЛОЖЕНИЯ!

1. Конкретните бенефициенти са длъжни да представят остойностени технически спецификации (съгласно Приложение Б2) за оборудването/съоръженията/обзавеждането, които следва да бъдат закупени със средства по проекта.
2. Конкретният бенефициент трябва да предвиди строителен надзор от лицензирана фирма-консултант съгласно чл. 168, ал. 2 от ЗУТ за интервенции върху строежи от първа до четвърта категория.
3. Завършването на строителството и въвеждането на сградата в експлоатация се извършва по реда на ЗУТ.

5.1.2.4. Недопустими дейности/проекти за финансиране по настоящата схема за безвъзмездна финансова помощ са:

- Дейности извън територията на общините, посочени в т. 5.3.2.2.;
- Дейности, свързани с политически партии;
- Благотворителни дарения;
- Дейности, финансирани от бюджета на други програми на Общността.

ВАЖНО!

Проект, подпомаган по други европейски програми и други донори, както и по национални програми с публично финансиране, не може да бъде едновременно допустим и за финансова помощ по настоящата схема за същите дейности. Следователно бенефициентът, подпомаган по други европейски програми и други донори, както и по национални програми с публично финансиране, може да кандидатства по настоящата схема за безвъзмездна финансова помощ единствено за други, нефинансирани по тези програми, дейности.

5.1.2.5. Степен на готовност/зрялост на проекта Степен на готовност/зрялост на проекта

5.1.2.5.1. Степен на готовност/зрялост на проекта на Община Бургас, Община Видин, Община Девня и Община Дупница

За всяка жилищна сграда/жилище, която ще се финансира в рамките на проектното предложение, конкретният бенефициент следва задължително да осигури изготвянето на **техническа документация**, включваща:

- **Технически или работен инвестиционен проект** съгласно Закона за устройство на територията, Наредба № 4 за обхвата и съдържанието на инвестиционните проекти и друга свързана подзаконова нормативна уредба, придружен от **подробни количествени сметки по приложимите части.**

Техническият/ работният проект следва да бъде надлежно съгласуван с всички експлоатационни дружества и други съгласувателни органи и одобрен от главния архитект на Общината, когато се изисква съгласно ЗУТ.

- **Обследване за енергийна ефективност по реда на чл. 16 от Закона за енергийната ефективност и Оценка за съответствие на инвестиционния проект със същественото изискване по чл. 169, ал. 1, т. 6 от ЗУТ, изготвена по реда на Наредба № 7 от 2004 г. за енергийна ефективност, топлосъхранение и икономия на енергия в сгради (в случай на**

ремонт/реконструкция на цяла сграда). Докладът от обследване за енергийна ефективност следва бъде изготвено в обхват и съдържание съгласно изискванията и по реда на Наредба РД-16-1057 от 10 декември 2009 г. за условията и реда за извършване на обследване за енергийна ефективност и сертифициране на сгради, издаване на сертификати за енергийни характеристики и категориите сертификати.

- **Оценка на съответствието на инвестиционния проект със съществените изисквания към строежите**, изготвен като комплексен доклад от лицензирана фирма-консултант /независим строителен надзор/ за строежи 1-ва и 2-ра категория или Решение на експертния съвет на одобряващата администрация за строежи 3 -та, 4-та и 5-та категория, съгласно чл. 142, ал. 6 от ЗУТ.
- **Влязло в сила Разрешение за строеж по реда на чл. 148-156а от ЗУТ.**
- **Подробна Количествено-стойностна сметка съгласно Приложение Б1.**
- **Анализ на цените по ресурси, въз основа на които са определени единичните цени на всички СМР в проектното предложение, съгласно Приложение Б3.**

При доставка на оборудване/обзавеждане конкретният бенефициент трябва да представи:

Остойнотени **технически спецификации** по образец съгласно **Приложение Б2.**

5.1.2.5.2. Степен на готовност/зрялост на проекта на Община Варна

С оглед напредналия етап от изпълнението на Оперативна програма „Регионално развитие“ 2007-2013г. и факта, че крайният срок за физическото изпълнение на проекта следва да приключи до 31.10.2015 г степента на готовност/зрялост на проекта на Община Варна следва да включва представянето на следната документация на етапа на кандидатстване:

- **Обяснителна записка за предвидените строително/ремонтни работи;**
- **Схема/архитектурен план на обекта на интервенция и съответните помещения, които ще се ремонтират/изграждат, заверен от главния архитект на общината;**
- **Индикативна количествено-стойностна сметка по видове работи, съгласно Приложение Б1.**
- **Доказателства за проведени публични обсъждания;**

При доставка на оборудване/обзавеждане конкретният бенефициент трябва да представи:

- **Остойнотени технически спецификации** по образец съгласно **Приложение Б2.**

ВАЖНО!

След изготвянето на инвестиционния проект в целия му наличен обем (чертежи, количествени сметки и др.) и свързаната с него налична документация (съгласувания, одобрения и разрешения, детайлна КСС и др.) за всяка сграда, която ще се финансира в рамките на одобреното проектно предложение, конкретният бенефициент следва да представи цялата изготвена документация за одобрение от

5.1.3. Допустими разходи: разходи, които се признават при отпускане на безвъзмездна финансова помощ по настоящата схема

При предоставяне на безвъзмездната финансова помощ ще бъдат взети под внимание само „допустимите разходи“. Бюджетът представлява както предварителна оценка на очакваните разходи, така и максимален размер на „допустимите разходи“. Единичните стойности на допустимите разходи трябва да се базират на нормативно определени размери или на реални пазарни цени.

Допустимите разходи не трябва да противоречат на:

- правилата, описани в *Регламент (ЕО) № 1080/2006 г.* на Европейския парламент и на Съвета относно Европейския фонд за регионално развитие и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1783/1999 г., *Регламент (ЕО) № 1083/2006 г.* на Съвета относно определянето на общи разпоредби за Европейския регионален фонд, Европейския социален фонд и Кохезионния фонд и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1260/1999 г.,
- ПМС № 62/21.03.2007 г. за приемане на национални правила за допустимост на разходите по оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз, за финансовата рамка 2007-2013 г., и
- ПМС № 245/09.10.2007 г. за приемане на детайлни правила за допустимост на разходите по Оперативна програма „Регионално развитие“, съфинансирана от Европейския фонд за регионално развитие, за финансовата рамка 2007-2013 г.

За да се считат за допустими, разходите трябва:

- 1) да са необходими за изпълнението на проекта, да са заложи в договора или в заповедта по смисъла на чл. 3 от ПМС № 121/31.05.2007 г. и да отговарят на принципите за добро финансово управление – икономичност, ефикасност и ефективност на вложените средства;
- 2) да са действително извършени и да бъдат отчетени въз основа на първични счетоводни документи или други документи с еквивалентна доказателствена стойност съгласно националното законодателство;
- 3) да са действително платени и отчетени през периода за допустимост на разходите по чл. 3 от ПМС № 245/09.10.2007 г.;
- 4) да са отразени в счетоводната и данъчна документация на конкретния бенефициент и да могат да бъдат проследени въз основа на ефективно функционираща одитна пътека;
- 5) да могат да се установят и проверят, и да бъдат подкрепени от оригинални разходооправдателни документи;
- 6) да не са финансирани по друг проект, програма или друга финансова схема, финансирана от публични средства на националния или европейския бюджети;
- 7) да са извършени за дейности по Оперативната програма в съответствие с разпоредбите на приложимото законодателство;
- 8) разходите, свързани с изпълнението на договори за доставка на стоки, предоставяне на услуги и строителство са допустими, ако договорите са сключени при спазване изискванията на националното законодателство за възлагане на обществени поръчки.

Период на допустимост на разходите:

Общият период на допустимост на разходите по Оперативната програма се определя съгласно чл. 3, ал. 1 от ПМС № 62/21.03.2007 г. и чл. 3 от ПМС № 245/09.10.2007 г., а именно **от 01.01.2007 г. до 31.12.2015 г.**

Преки допустими разходи:

Тук влизат разходите, които са пряко свързани с проекта и без тях неговото осъществяване е невъзможно. Преките допустими разходи съгласно ПМС № 245/09.10.2007 г. са свързани с изпълнението на дейностите по проекта, обобщени в следните основни групи:

- разходи, свързани със заснемания, идейни, технически и работни проекти и с оценка на съответствието на проектите, съгл. чл. 142, ал. 4 от Закона за устройство на територията **в размер до 5% от стойността на строителните и монтажните работи, финансирани с безвъзмездна финансова помощ по проекта;**
  - разходи, свързани с набавянето на необходими разрешителни документи, изискващи се от националното законодателство, включително и свързаните с тях такси, дължими на съответните компетентни органи;
  - разходи за извършване на обследване за енергийна ефективност;
  - разходи, свързани с подготовката на документация за участие в процедура за възлагане на обществени поръчки и за провеждане на процедурите за избор на изпълнители в съответствие с националното законодателство в тази област - **не следва да надвишават общо сумата от 15 000 лв без ДДС;**
  - разходи за подготовка на строителна площадка (разрушаване на съществуващи строежи или на части от тях, разчистване на строителната площадка, вертикална планировка), изграждане, реконструкция, рехабилитация на обходни пътища и временна организация на движението;
  - разходи за строителни и монтажни работи за:
    - ново строителство, разширяване (пристрояване/дострояване, надстрояване), обновяване, преустройство, реконструкция и всички видове ремонт на сгради – земни работи, укрепителни съоръжения, ремонт и възстановяване на конструкцията, подмяна или ремонт на водопроводни, канализационни, електрически, отоплителни, климатични, пожароизвестителни, телекомуникационни инсталации в сгради, внедряване на инсталации, използващи възобновяеми енергийни източници, изпълнение на мерки за енергийна ефективност, включително и одити за енергопотребление, енергийно обследване и сертифициране на сгради, довършителни работи, създаване на архитектурна среда за хора с увреждания и други специфични дейности в зависимост от предназначението на строежа.
2. разходи за авторски и строителен надзор **в размер до 3% от стойността на строителните и монтажните работи, финансирани с безвъзмездна финансова помощ по проекта;**
  3. непредвидени разходи за СМР – **в размер до 10% от стойността на строителните и монтажните работи, финансирани с безвъзмездна финансова помощ по проекта;** Тези разходи се залагат в Приложение Б1 Количествено-стойността сметка върху получената обща стойност на СМР.
  4. разходи, свързани с въвеждането на обекта в експлоатация (присъединяване към външната електрическа, водопроводна, канализационна, топлофикационна, телекомуникационна система и газоразпределителна мрежа);

5. разходи за закупуване на ново оборудване и обзавеждане за сградите/помещенията, предназначени за социални жилища, съгласно следния списък*:

Помещение**	Основно оборудване и обзавеждане на помещение, съгласно неговата функционалност	Максимална сума за помещение
Кухня/ Трапезария	Печка, хладилник, пералня, мивка, маса, столове, кухненски шкафове, кухненски плот	3 000 лева
Детска стая	детски легла, гардероб/и	2 000 лева
Баня	Мивка, смесители мивка, душ, моноблок,	1 000 лева
Спалня	Спалня, гардероб с две/три крила	2 000 лева
Коридор	Закачалка-антре	300 лева

*списъкът не е изчерпателен, като при добавяне на друг вид оборудване/обзавеждане, следва да бъде дадена обосновка за неговата необходимост

** вида на помещенията е в зависимост от типа апартамент и броя представители, които ще бъдат настанени в него.

6. разходи за услуги, които са пряко свързани с проекта, съфинансиран от Оперативната програма и са необходими за неговата подготовка и изпълнение, като наеми, дизайнерски, архитектурни, инженерни, информационно-технологични, консултантски, правни и нотариални, изследвания и експертни проучвания, геоложки проучвания, разходи за оценка на въздействието върху околната среда, финансово-счетоводна проверка, застраховки и други услуги;
7. разходи за независим финансов одит - в размер до **1% от общия размер на безвъзмездната финансова помощ по проекта, но не следва да надвишават сумата от 50 000 лева без ДДС;**
8. разходи за дейности по информиране и публичност за проекта – не трябва да надвишават **1 % от преките допустими разходи по проекта, финансирани с безвъзмездна финансова помощ по проекта;**
9. разходи за банкови такси за откриване и обслужване на сметка само в случаите, в които Управляващият орган на Оперативната програма изисква откриването на отделна сметка или сметки за изпълнение на проекта и това изрично е указано в Изискванията за кандидатстване;
10. разходи за закупуване на втора употреба съоръжения и оборудване съгласно чл.8, т.2 (а) до (г) от ПМС № 245/ 09.10.2007 г.

ВАЖНО!

Разходите за изготвяне на формуляра за кандидатстване не следва да надвишават сумата от 10 000 лв. без ДДС.

ДОПУСТИМИ РАЗХОДИ ЗА ОРГАНИЗАЦИЯ И УПРАВЛЕНИЕ:

- разходи за възнаграждения на лица, пряко ангажирани с дейности по управлението и/или изпълнението на проекта, включително дължимите осигурителни вноски

- разходи за командировки (пътни, дневни и квартирни) на лица, пряко ангажирани с дейности по управлението и/или изпълнението на проекта в страната при положение, че са извършени и отчетени в съответствие с приложимата нормативна уредба в тази област;

Разходите за организация и управление, включващи възнаграждения за лица, пряко ангажирани с управлението и/или изпълнението на проекта, в това число предвидените дължими осигурителни вноски, както и необходимите командировъчни разходи, общо не трябва да **надвишават 2% от стойността на преките допустими разходи по проекта, финансирани с безвъзмездна финансова помощ по проекта.**

Ръководителят на проекта трябва да отговаря на следните изисквания:

Да има висше образование с образователно-квалификационна степен бакалавър или магистър с не по-малко от 3 години професионален опит в управлението и/или изпълнението, координацията, контрола и администрирането на инфраструктурни проекти

или

да има средно специално образование и най-малко 5 години професионален опит в управлението и/или изпълнението, координацията, контрола и администрирането на инфраструктурни проекти.

ВАЖНО!

Кандидатът може да включи в екипа по проекта само физически лица.

Разходите за възнаграждения на физически лица трябва да се отчитат само и единствено в Раздел 1 „Допустими разходи за организация и управление” на бюджета.

При условие, че дейността по управлението на проект се възлага на външни за бенефициента лица и цената на извършваната услуга попада в стойностните граници, посочени в ЗОП, за бенефициента ще възникне задължение да за спазване съответните разпоредби на ЗОП.

Ако дейностите по управление на даден проект се изпълняват от служители на конкретния бенефициент, за него не възниква задължение за провеждане на процедура по ЗОП, тъй като изпълнението се извършва в самата организация.

В този случай при определяне на възнагражденията на членовете на екипа бенефициентът следва да спазва ПМС №330/05.12.2011 г. за допълнение на ПМС №62 на МС от 2007 г. за приемане на национални правила за допустимост на разходите по оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на ЕС, за финансовата рамка 2007-2013 г. и Указанията за регламентиране, планиране и отчитане на възнагражденията на лицата, наети във връзка с изпълнението на проектите, финансирани по ОПРР (публикувани на сайта на ОПРР, www.bgregion.eu. Рубрика „Изпълнение на договори”, подменю „Указания за изпълнение на договори”)

Специфични допустими разходи:

Допустим разход е невъзстановим данък добавена стойност, съгласно Указание на Министерство на финансите № 91-00-502/27.08.2007 г. за третиране на ДДС като допустим разход при изпълнение на проекти по Оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на ЕС (**Приложение И** от Изискванията за кандидатстване).

Конкретният бенефициент определя ДДС като невъзстановим, когато:

1. бенефициентът не е регистриран по ЗДДС;
2. бенефициентът е регистрирано лице по чл. 99 и чл. 100, ал. 2 по ЗДДС;
3. бенефициентът е регистрирано лице по ЗДДС на основание, различно от посоченото в т. 2, и стоките и услугите, финансирани по настоящата схема са предназначени за:
  - извършване на освободени доставки по глава четвърта по ЗДДС, или
  - безвъзмездни доставки, или за дейности, различни от икономическата дейност на лицето.
4. бенефициентът е регистрирано лице по ЗДДС и правото на приспадане на данъчен кредит за получените стоки и услуги, финансирани по настоящата схема, не е на лице на основание чл. 70, ал. 1, т. 4, 5 от ЗДДС.

5.1. Недопустими разходи

Недопустими разходи по схемата за безвъзмездна финансова помощ са недопустимите разходи съгласно правилата за Структурни фондове на ЕС (Регламент (ЕО) № 1080/2006 г. на Европейския парламент и на Съвета относно Европейския фонд за регионално развитие и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1783/1999 г., Регламент (ЕО) № 1083/2006 г. на Съвета относно определянето на общи разпоредби за Европейския регионален фонд, Европейския социален фонд и Кохезионния фонд и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1260/1999 г.), Постановление на Министерски съвет № 62 от 21 март 2007 г., както и ПМС № 245/ 09.10.2007 г. за приемане на детайлни правила за допустимост на разходите по Оперативна програма „Регионално развитие”, съфинансирана от Европейския фонд за регионално развитие, за финансовата рамка 2007-2013 г.

Недопустими разходи съгласно разпоредбите на ПМС № 245/09.10.2007 г. са:

1. разходи, за които вече е получавана публична безвъзмездна помощ, дори и частично;
2. разходите, определени за недопустими съгласно чл. 4, ал. 13 и чл. 9, ал. 1 на ПМС № 62/21.03.2007 г.;
3. разходи за закупуване на втора употреба машини, съоръжения и оборудване, с изключение на случаите, когато целите на проекта не биха били постигнати без закупуването на подобно оборудване и при спазване едновременно на следните условия:
  - а) продавачът да не ги е закупил с публична безвъзмездна помощ, дори и частично, в периода от последните 7 години преди подаване на проектното предложение;
  - б) цената им да не надвишава пазарната стойност, установена от независим сертифициран оценител или надлежно оторизиран орган към деня на покупката и да е по-малка от разходите за придобиване на подобни нови активи;
  - в) да имат технически характеристики, необходими за изпълнение на проекта, да са в съответствие с приложимите норми и стандарти, да са експлоатационно годни. Това съответствие следва да бъде валидно за целия период на изпълнение на проекта и за срок не по-малък от периода, определен в чл. 57 от Регламент (ЕО) №1083/2006 г.;

- г) да има одобрение от Управляващия орган за закупуването им;
4. разходи по договори за услуги, доставки и строителство, свързани със следните договори с подизпълнители:
- договори с подизпълнители, които увеличават разходите за изпълнение на дейността, без да създават добавена стойност;
  - договори с посредници и консултанти, в които плащането е определено като процент от общия разход за дейността, освен ако бенефициентът може да докаже, че плащането се отнася за действително извършената работа или услуга;
5. разходи за лихви, разносните за финансови транзакции, комисионните и загубите от курсови разлики при обмяна на чужда валута, и други чисто финансови разходи;
6. други данъци и такси, с изключение на случаите, предвидени в чл.7, т.3, буква "б" и т.11;
7. разходи за покриване на възможни бъдещи загуби или дългове;
8. възстановим данък добавена стойност.

Специфични недопустими разходи по схемата за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ са:

- Разходи за закупуване на земя и недвижими имоти;
- Разходи за закупуване на машини, съоръжения и оборудване, които не са предназначени за целите на проекта;

Направеният от бенефициента **принос в натура** не представлява действителен разход и **не се счита за допустим**. Този принос няма да бъде зачитан за съфинансиране от страна на бенефициента по настоящата схема.

ВАЖНО!

Размерът на безвъзмездната финансова помощ е дължим до размера на сертифицираните допустими разходи. Извършените от бенефициента недопустими разходи не подлежат на възстановяване.

6. НАЧИН НА КАНДИДАТСТВАНЕ И ПРОЦЕДУРА НА ОЦЕНКА НА ПРОЕКТНОТО ПРЕДЛОЖЕНИЕ

6.1. Формуляр за кандидатстване

Бенефициентът, който следва да подаде проектно предложение по настоящата схема за безвъзмездна финансова помощ, трябва да използва Формуляра за кандидатстване, приложен към настоящите Изисквания (**Приложение А**) и съответните приложения, публикувани на интернет адресите www.mrrb.government.bg и www.bgregio.eu.

Формулярът за кандидатстване трябва да бъде попълнен внимателно и максимално ясно, така че да може да бъде оценен правилно. Конкретният бенефициент трябва да бъде точен и да опише подробно как смята да изпълни целите на проекта, какви ще бъдат ползите от него и как проектът съответства на целите на настоящата схема.

Конкретният бенефициент трябва да попълни Формуляра за кандидатстване в зададения WORD – формат на **български език**.

Няма да се приемат Формуляри, попълнени на ръка.

Формулярът за кандидатстване със съответните приложения трябва да бъдат подадени в 1 оригинал и 2 копия.

Техническата документация се предава в едно копие, заверено с печат на конкретния бенефициент и текст „Вярно с оригинала“.

Формулярът за кандидатстване (**Приложение А**), бюджетът на проекта – Таблица 1: Общи допустими разходи, Таблица 2: Източници на финансиране и Таблица 3: Опис на дейностите за публичност (**Приложение Б**), Количествено-стойностната сметка (**Приложение Б1**), **Техническите спецификации (Приложение Б2) да бъдат представени и на електронен носител. Анализът на цените по ресурси -Приложение Б3 (ако е приложимо) трябва да бъде представен само на електронен носител (компакт-диск)**. Представените електронни файлове трябва да съдържат идентично предложение на това, което е представено на хартиен носител. Всеки документ от проектното предложение (**Приложения А, Б, Б1, Б2, Б3**) трябва да бъде представен като отделен и неделим файл (напр. Формулярът за кандидатстване трябва да бъде представен отделно и не трябва да бъде разделян на няколко файла).

Количествено-стойностната сметка (Приложение Б1) следва да бъде представена в един единствен електронен файл във формат Excel.

Анализите на цените (ако е приложимо) по ресурси следва да бъдат представени в един единствен файл, на една работна таблица (worksheet), съгласно приложение Б3 във формат Excel.

За улеснение на обработката на проектните предложения моля представете оригинала и двете копия на предложението, отпечатани на хартия във формат А4, подвързани поотделно в класьори с твърди корици и ясно обозначени като „оригинал” и „копие”. Всеки класьор следва да съдържа опис на приложените документи, включително и на отделните части от техническата документация.

Всеки класьор следва да съдържа опис на приложените документи, включително и на отделните части от техническата документация.

Указаният по-горе набор от документи трябва да бъде опакован надлежно.

6.2. Как и къде се изпраща проектното предложение

Попълненият формуляр за кандидатстване със съответните приложения трябва да бъде подаден в запечатан плик с препоръчана поща, по куриер или да бъде доставен на ръка на следния адрес:

гр. София, пощ. код 1303, бул.“Тодор Александров“ 109,

Министерство на регионалното развитие,

Главна дирекция „Програмиране на регионалното развитие”,

Отдел „Изпълнение на програмните приоритети”

При получаване на попълнения формуляр за кандидатстване със съответните приложения към него на конкретния бенефициент се издава разписка с подпис и дата.

На плика, съдържащ целия пакет за кандидатстване, трябва да бъде написано следното:

ПРОЕКТНО ПРЕДЛОЖЕНИЕ – ДА НЕ СЕ ОТВАРЯ	
Бюджетна линия:	BG161PO001/1.2-02/2011
Име на Приоритетна ос:	1. „Устойчиво и интегрирано градско развитие”
Име на Операция:	1.2. „Жилищна политика”
Име на схемата:	BG161PO001/1.2-02/2011 „Подкрепа за осигуряване на съвременни социални жилища за настаняване на уязвими, малцинствени и социално слаби групи от населението и други групи в неравностойно положение”
Наименование на проектното предложение:	

.....
Пълното име на бенефициента: .....
БУЛСТАТ на бенефициента: .....
Пълният адрес за кореспонденция на бенефициента: .....

ВАЖНО!

При получаване на пакета документи, проектното предложение се регистрира, като полученият регистрационен номер се използва при последваща кореспонденция с конкретния бенефициент.

6.3. Краен срок за получаване на проектното предложение

Крайният срок за подаване на проектното предложение е **01 март 2012 г., в 16.00 ч. местно време.**

Краен срок за подаване на проектното предложение на Община Бургас: 30 април 2013 г, **в 16.00 ч. местно време.**

Краен срок за подаване на проектното предложение на Община Варна е **16 декември 2013 г, в 16.00 ч. местно време.**

6.4. Допълнителна информация

Въпроси във връзка с попълването на формуляра за кандидатстване и изискванията по настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна помощ могат да се задават само от конкретния бенефициент на:

Електронен адрес: opr@mrbb.government.bg,

Факс: 9405 383 или

Адрес за кореспонденция: гр.София пощ. код 1303,

бул. "Тодор Александров" 109,

Министерство на регионалното развитие,

Главна дирекция „Програмиране на регионалното развитие”,

Отдел „Изпълнение на програмните приоритети”

Въпросите се задават **не по-късно от 21 дни преди съответния краен срок за подаване на проектното предложение**, като ясно се посочва номерът на бюджетната линия на схемата за безвъзмездна помощ.

Управляващият орган няма да дава предварителни становища относно съответствие на дейности/проект с условията за кандидатстване.

Въпросите и отговорите се публикуват в рубриката „Въпроси-отговори” на интернет-страницата на Оперативната програма www.bgregio.eu **не по-късно от 11 дни преди съответния краен срок за подаване на предложението.**

ВАЖНО!

ПУБЛИКУВАНИТЕ ОТГОВОРИ НА ВЪПРОСИ, ИЗПРАТЕНИ НА ЕЛЕКТРОННИЯ АДРЕС НА ОПРР, ПРЕДСТАВЛЯВАТ ОФИЦИАЛНО СТАНОВИЩЕ НА УПРАВЛЯВАЩИЯ ОРГАН И ТРЯБВА ДА БЪДАТ ВЗИМАНИ ПОД ВНИМАНИЕ ОТ КОНКРЕТНИЯ БЕНЕФИЦИЕНТ ПРИ ИЗГОТВЯНЕ НА ДОКУМЕНТАЦИЯТА ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ.

ВЪПРОСИТЕ И ОТГОВОРИТЕ СЕ ПРЕДОСТАВЯТ И НА ОЦЕНИТЕЛНАТА КОМИСИЯ И СЕ ВЗЕМАТ ПРЕДВИД ПРИ ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ОЦЕНКАТА НА ПРОЕКТНОТО ПРЕДЛОЖЕНИЕ.

6.5. Оценка на проектното предложение

Проектното предложение се оценява в съответствие с критериите, описани в настоящите Изисквания за кандидатстване.

В случай на установени неточности и непълноти при оценката на проектното предложение, то може да бъде връщано на конкретния бенефициент по реда на чл. 34, ал. 6 от ПМС № 121/31.05.2007 г. В процеса на оценката, от бенефициента може да се изискват допълнителни документи и разяснения, както и да се изиска изменение на някои аспекти от представеното проектно предложение.

Ако бенефициентът не представи изисканата информация в указания срок или в процеса на разяснения и корекции пропуските не могат да бъдат отстранени, проектното предложение може да бъде отхвърлено.

В случай, че бенефициентът откаже да въведе поисканите промени и/или в представените документи не е отразил правилно коментарите, проектното предложение може да бъде отхвърлено.

Оценката се документира чрез попълването на оценителна таблица, включваща следните критерии:

№	Критерий	Да	Не	Н/П
1.	Използван е зададеният Формуляр за кандидатстване и съответните приложения, публикувани за целите на настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ.			
2.	Попълнени са всички раздели на Формулара за кандидатстване заедно с контролния лист към него. Декларацията по т.11 от Формулара за кандидатстване е подписана, подпечатана и приложена.			
3.	Текстът на предложението е напечатан на български език			
4.	Предложението включва 1 оригинален екземпляр и 2 копия съгласно Изискванията за кандидатстване.			
5.	Приложена е електронна версия на предложението (компактдиск).			
6.	Бюджетът и източниците на финансиране са представени съгласно изисквания формат (Приложение Б) и са посочени в лева. Всички таблици (страници) на бюджета са подписани и подпечатани от конкретния бенефициент.			
7.	Приложена е Количествено-стойностна сметка (Приложение Б1), подписана и подпечатана от конкретния бенефициент			
8.	Приложени са остойностени Технически спецификации (Приложение Б2), подписани и подпечатани от конкретния бенефициент.			
9.	Приложени са доказателства за проведени публични обсъждания (копия)			
10.	Приложен е на електронен носител (във формат ексел) Анализ на цените по ресурси (Приложение Б3)			
11.	Приложена е Декларация, че проектът не е финансиран от други			

№	Критерий	Да	Не	Н/П
	източници на ЕС. (Приложение В1).			
12.	Приложена е Декларация, че проектът не генерира нетни приходи (Приложение В2).			
13.	Приложена е автобиография на ръководителя на проекта (Приложение Г) в съответствие с изискванията на настоящата схема			
14.	Техническата документация (1 копие) отговаря по обем и съдържание на Изискванията за кандидатстване, ЗУТ, Наредба № 4 за обхвата и съдържанието на инвестиционните проекти и всички други нормативни и поднормативни документи с отношение към проектното предложение – <i>копие, заверено с подпис, печат на кандидата и гриф „Вярно с оригинал“</i> ; .			
15.	Техническият/ работният проект (1 копие) е надлежно съгласуван с всички експлоатационни дружества и други съгласувателни органи и е съгласуван по реда на чл. 145 от ЗУТ – <i>копие, заверено с подпис, печат на кандидата и гриф „Вярно с оригинал“</i> ; .			
16.	Приложено е влязло в сила разрешение за строеж по реда на чл. 148-156 от ЗУТ – <i>копие, заверено с подпис, печат на конкретния бенефициент и с гриф „Вярно с оригинала“</i> .			
17.	Приложено е оценка на съответствието на инвестиционния проект със съществените изисквания към строежите, изготвен като комплексен доклад от лицензирана фирма-консултант за строежи 1-ва, 2-ра категория или Решение на експертния съвет на одобряващата администрация, съгласно чл. 142, ал. 6 от ЗУТ, в случаите на строежи 3 -та, 4-та и 5-та категория – <i>копие, заверено с подпис, печат на конкретния бенефициент и гриф „Вярно с оригинал“</i> ; .			
18.	Приложено е оценка за съответствие на инвестиционния проект със същественото изискване по чл. 169, ал. 1, т. 6, изготвена на основание чл. 142, ал. 9 от ЗУТ и по реда на Наредба № 7 от 2004 г. за енергийна ефективност, топлосъхранение и икономия на енергия в сгради (в случай на ремонт/реконструкция на цяла сграда) – <i>копие, заверено с подпис, печат на конкретния бенефициент и гриф „Вярно с оригинал“</i> .			
19.	Приложено е обследване за енергийна ефективност на цялата сграда по реда на чл. 16 от Закона за енергийната ефективност (в случай на интервенции върху цялата сграда) – <i>копие, заверено с подпис, печат на конкретния бенефициент и гриф „Вярно с оригинал“</i>			
20.	Приложена е схема/архитектурен план на обекта на интервенция и съответните помещения, които ще се ремонтират/изграждат, заедно с обяснителна записка – <i>копие, заверено с подпис, печат на главния архитект и на конкретния бенефициент и гриф „Вярно с оригинал“</i>			
21.	Приложено е Решение на Общинския съвет за кандидатстване с проекта по настоящата схема, с което се декларира, че: 1. предназначението на сградата/помещенията, обект на интервенция по проекта, няма да бъде променяно за период не по-малък от 5 години след приключване на дейностите по проекта.			

№	Критерий	Да	Не	Н/П
	2. поемат ангажимент да реализират мерки за осигуряване на достъп до образование и здравеопазване, осигуряване на заетост, социално приобщаване на представителите на целевата група.			
22.	Приложен е Акт за общинска собственост за обекта/ите на интервенция – <i>копие, заверено с подпис, печат на конкретния бенефициент и с гриф „Вярно с оригинала“</i> .			
23.	Проектното предложение съответства на критериите за допустимост на конкретния бенефициент.			
24.	Интервенциите по проектното предложение се <u>допълват с дейности за осигуряване на образование, заетост, здравеопазване, социално приобщаване на целевата група</u>			
25.	Проектното предложение съответства на посочения териториален обхват за схемата.			
26.	Проектното предложение съответства на критериите за максимална продължителност на проектното предложение.			
27.	Проектното предложение съответства на допустимите дейности по схемата.			
28.	Проектното предложение съответства на максималния размер на безвъзмездната финансова помощ по проекта.			
29.	Финансирането от ОПРР (ЕФРР) е в рамките на максималния допустим праг.			
30.	Проектът предвижда мерки, свързани с публичността и разпространението на информация, съгласно Изискванията за проектно предложение.			
31.	Проектното предложение съответства на хоризонталните политики на Европейския съюз (равенство между половете, социално включване, устойчивото развитие, опазването на околната среда);			
32.	<p>Проектното предложение отговаря на одобрената концепция и модел на интегриран проект, и съответства на ключовите критериите* за идентифициране на интегриран проект за осигуряването на социални жилища за маргинализирани групи, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Предвидените интервенции включват ремонт, реконструкции и обновяване на съществуващи жилищни сгради и/или изграждане на нови жилища върху терени 100 % общинска собственост с цел реконструиране и/или построяване на социални жилища, интегрирани в урегулираната жилищна част на града (извън обособените територии населявана от целевата група) • Ремонтираните и/или изградените жилищни сгради са с осигурена техническа инфраструктура и имат достъп до социална и образователна такава (училища, детски градини, ДКЦ), която е в състояние да отговори на потребностите на целевата група от образователни, здравни и др. услуги • Съществуват предпоставки представителите на целевата група, включени в проекта, да са в състояние да получат необходимите публични услуги (административни, здравни, образователни или социални), гарантиращи тяхното социално включване • От страна на кандидата са осигурени необходимите предпоставки, 			

№	Критерий	Да	Не	Н/П
	че представителите на целевата група в трудоспособна възраст, включени в проекта, ще са в състояние трайно да се интегрират на пазара на труда, ако тяхното здравословно състояние го позволява			
33.	Целта на проектното предложение е ясно и точно формулирана и съответства на целта на операция 1.2 „Жилищна политика” и на настоящата схема за безвъзмездна финансова помощ.			
34.	Проектното предложение демонстрира ясно и задълбочено познаване на нуждите и проблемите пред социално-икономическото развитие на населеното място и целевите групи.			
35.	Нуждите и проблемите са много добре обосновани, използвани са достатъчно данни от национални, регионални и местни източници или документи, както и официални статистически данни и информация, проучвания от кандидата.			
36.	Проектното предложение адресира нуждите на целевите групи.			
37.	Целевите групи са ясно представени и количествено определени.			
38.	Дейностите са описани ясно и достатъчно подробно и конкретно, те са подходящи, необходими и достатъчни за постигане на очакваните продукти и резултати на проекта.			
39.	Времевият график представя подробна информация и срокове за изпълнението на всички дейности, в съответствие с т. 5.2.2.3 <i>Допустими дейности за финансиране на Изискванията за кандидатстване.</i>			
40.	Предложените методи са подходящо избрани, добре структурирани и описани с оглед предложените дейности, резултатите от проекта и екипа за реализация на проекта.			
41.	Времевият обхват на отделните дейности в плана за действие е реалистичен; разпределението на дейности във времето е балансирано и позволява безпроблемно управление и изпълнение.			
42.	Представена е точна и изчерпателна информация за планираните процедури за избор на изпълнители от страна на конкретния бенефициент (по ЗОП).			
43.	Резултатите и продуктите са ясно дефинирани; те се създават от предвидените дейности и са необходими и достатъчни за постигане на целите (ползите за целевите групи), измерими са и са представени в количествена форма.			
44.	Индикаторите и източниците на информация са ясни, конкретни и изчерпателни.			
45.	Устойчивостта на резултатите от проекта е ясно обоснована.			

№	Критерий	Да	Не	Н/П
46.	В проектното предложение са посочени ясно: - критериите за подбор на представителите на целевата група, които да бъдат настанени в осигурените по проекта социални жилища; - задълженията, които трябва да поемат представителите на целевата група, след настаняването им в осигурените по проекта социални жилища; - правилата за наблюдение спазването на поетите задължения и ангажименти и санкции, в случай на неспазването им.			
47.	Проектът предвижда ясна институционална организация за управление; длъжностите на членовете на екипа са подробно описани.			
48.	Предвидени са ефективни механизми за мониторинг и контрол на изпълнителите на възложените дейности.			
49.	Предвидена е възможност за осъществяване на самооценка и периодично отчитане на напредъка по изпълнението на проектните дейности.			
50.	Конкретният бенефициент е избрал оптималния път (разходи - резултати - ефект) към решаване на проблема и представяне на търсените ползи; Предвидените разходи са напълно съпоставими с очакваните резултати и ефект.			
51.	В бюджета са спазени всички процентни съотношения.			
52.	Бюджетът е ясен, детайлен и не съдържа аритметични грешки; връзката между разходи и дейности е видима.			

*Съгласно Изисквания за идентифицирането на интегрирани проекти за осигуряване на съвременни социални жилища за маргинализирани групи, одобрени от Работна група към Министерския съвет (публикувани на 28.05.2011 г на <http://www.eufunds.bg>)

В резултат от оценката на проектното предложение Управляващият орган си запазва правото да отстрани заложените от конкретния бенефициент разходи по препоръка на оценителната комисия в случаите, когато те са недопустими или необосновани. Управляващият орган си запазва правото да намали бюджета по препоръка на оценителната комисия, в случаите, в които разходи са недопустими или не отговарят на пазарната им стойност, като се съблюдава изискването за процентно съотношение между отделните разходи.

6.6. Списък на документите за кандидатстване

Конкретният бенефициент по настоящата схема за безвъзмездна финансова помощ следва да представи:

1. Основни документи, които се представят в 1 оригинал и 2 копия:

- Формуляр за кандидатстване – **Приложение А** и в електронен формат (на **компактдиск**) към Изискванията за проектно предложение;
- Бюджет на проекта – **Приложение Б** и в електронен формат (на **компактдиск**) към Изискванията за проектно предложение (включва 3 таблици: Таблица 1: Общи допустими разходи, Таблица 2: Източници на финансиране и Таблица 3: Опис на

дейностите за публичност). **Всички таблици (страници) на бюджета следва да бъдат подписани и подпечатани от конкретния бенефициент.**

- Количествено-стойностна сметка, представена по отделни обекти на интервенция съгласно **Приложение Б1** и в електронен формат (на компактдиск).
- Остойностни технически спецификации (**Приложение Б2**) и в електронен формат (на компактдиск).
- Декларация, че проектът не е финансиран от други източници на ЕС (**Приложение В1**);
- Декларация, че проектът не генерира нетни приходи (**Приложение В2**)
- Автобиография на ръководителя на проекта (**Приложение Г**);
- Решение на Общинския съвет за кандидатстване с проекта по настоящата схема, с което се декларира, че:
  - **предназначението на сградата/помещенията, обект на интервенция по проекта, няма да бъде променяно за период не по-малък от 5 години след приключване на дейностите по проекта.**
  - **поемат ангажимент да реализират мерки за осигуряване на достъп до образование и здравеопазване, осигуряване на заетост, социално приобщаване на представителите на целевата група.**
- **Акт за общинска собственост за обекта/ите на интервенция – копие, заверено с подпис, печат на конкретния бенефициент и с гриф „Вярно с оригинала“.**

- Доказателства за проведени публични проучвания

Електронният вариант трябва да съдържа идентична информация, както представения вариант на хартия.

ВАЖНО!

Бенефициентът следва да попълни в горепосочените декларации единствено своите данни и наименованието на проектното предложение **без да изменя съдържанието им.** Декларациите следва да бъдат подписани и подпечатани от бенефициента.

2. Техническа документация (представя се в 1 екземпляр)

2.1. Техническа документация за Община Бургас, Община Видин, Община Девня и Община Дупница

Конкретният бенефициент задължително представя към формуляра за кандидатстване **техническа документация**, включваща:

- **1 Копие на Технически или работен инвестиционен проект** съгласно Закона за устройство на територията, Наредба № 4 за обхвата и съдържанието на инвестиционните проекти и съответната релевантна нормативна и поднормативна уредба, придружен от **подробни количествени сметки по всички части - заверени с подпис и печат на конкретния бенефициент и гриф „Вярно с оригинала“**; Техническият/ работният проект следва да бъде надлежно съгласуван с всички експлоатационни дружества и други съгласувателни органи и одобрен от главния архитект на Общината, когато се изисква съгласно ЗУТ.
- **Оценка на съответствието на инвестиционния проект със съществените изисквания към строежите**, изготвен като комплексен доклад от лицензирана фирма-консултант /независим строителен надзор/ за строежи 1-ва и 2-ра категория или Решение на експертния съвет на одобряващата администрация за

строежи 3 -та, 4-та и 5-та категория, съгласно чл.142, ал.6 от ЗУТ – *копие, заверено с подпис, печат на конкретния бенефициент и гриф „Вярно с оригинал“*;

- Оценка за съответствие на инвестиционния проект със същественото изискване по чл. 169, ал. 1, т. 6, изготвена на основание чл.142, ал.9 от ЗУТ и по реда на Наредба № 7 от 2004 г. за енергийна ефективност, топлосъхранение и икономия на енергия в сгради (в случай на ремонт/реконструкция на цяла сграда) – *копие, заверено с подпис, печат на конкретния бенефициент и гриф „Вярно с оригинал“*;
- Обследване за енергийна ефективност (в случай на ремонт/реконструкция на цяла сграда) – *копие, заверено с подпис, печат на конкретния бенефициент и гриф „Вярно с оригинал“*;
- Влязло в сила Разрешение за строеж по реда на чл.148-156 от ЗУТ – *копие, заверено с подпис, печат на конкретния бенефициент и с гриф „вярно с оригинала“*.

Техническа документация, която се представя само на електронен носител:

- Анализ на цените по ресурси, въз основа на които са определени единичните цени на всички СМР в проектното предложение, съгласно Приложение Б3.

2.2. Техническа документация за Община Варна (представя се в 1 екземпляр):

схема/архитектурен план (карта) на обекта на интервенция, придружени от обяснителна записка и индикативна детайлна количествено-стойностна сметка, съгласно Приложение Б1. Документите се заверяват и от главен архитект на общината.

Забележка: *всички документи, представени като копия, за които изрично не е упоменато друго, трябва да бъдат заверени с подпис, печат на конкретния бенефициент и текст “Вярно с оригинала”. Подкрепящите документи следва да са на български език.*

6.7. Уведомяване относно решението на Управляващ орган

Конкретният бенефициент ще бъде уведомен писмено относно решението на Управляващия орган във връзка с неговото проектно предложение.

Решение за отхвърляне на дадено проектно предложение или за неотпускане на безвъзмездна финансова помощ ще се взема на следните основания:

- предложението е непълно или не отговаря в други отношения на поставените условия;
  - В случай че Конкретният бенефициент не представи изискана от оценителната комисия информация в указания срок или в процеса на разяснения и корекции пропуските не могат да бъдат отстранени.
  - В случай, че Конкретният бенефициент откаже да въведе поисканите промени и/или в представените документи не е отразил правилно коментарите.

- Конкретният бенефициент не отговаря на условията за допустимост.

6.8. Сключване на договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ

Съгласно чл. 36 ал. 1 от ПМС № 121/31.05.2007 г., Договарящият орган в срок до 30 дни след влизането в сила на решението за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ изготвя в два екземпляра и предлага на конкретните бенефициенти по одобрените за финансиране проекти да подпишат договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, в който са описани правата и задълженията, които възникват за бенефициента (вж. **Приложение Е1**).

6.9. Общи правила при изпълнението на проекти по договори за безвъзмездна финансова помощ

Правата и задълженията, които възникват за конкретния бенефициент, са описани в приложения стандартен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ – специални и общи условия (**Приложения Е1 и Е2**).

6.9.1. Специфични условия за изпълнението на проекта

Всички допустими разходи (надлежно доказани със съответната фактура или друг допустим счетоводен документ) могат да бъдат представени за плащане само веднъж – т.е. разходите, за които е поискана безвъзмездна финансова помощ, не могат да бъдат предоставяни за плащане към други източници.

Бенефициентът е задължен да докладва и отчита изпълнението на дейностите по проектните предложения в съответните отчетни форми/формати и документи.

Бенефициентът е задължен да осигури директен достъп на представители на Договарящия орган и и/или други одитиращи институции да извършат проверка на място на резултатите от изпълнението на проектите.

Бенефициентът трябва да води точна и редовна документация и счетоводна отчетност, отразяващи изпълнението на отделните проекти, използвайки подходяща и адекватна електронна система.

В съответствие с Указания на Министъра на финансите (№ 91-00-502/27.08.2007 г.) относно третиране на данък върху добавена стойност като допустим разход при изпълнение на проекти по Оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз, издадени на основание §6 от Преходните и заключителни разпоредби на ПМС № 62/21.03.2007 г. за приемане на национални правила за допустимост на разходите по оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз, бенефициентът е отговорен за администриране на процеса на определяне на данък върху добавената стойност като допустим разход. ПМС № 62/21.03.2007 г. въвежда понятието „възстановим данък добавена стойност“ и го определя като недопустим разход за съфинансиране от Структурните фондове и Кохезионния фонд на ЕС. Конкретният бенефициент ще следва Указанията на Министъра на Финансите за определянето на ДДС като възстановим и като невъзстановим (допустим разход), за оформянето на Искането за плащане, за документалната отчетност, както и всички други свои задължения по Указанията (**Приложение И** към настоящите Изисквания) във връзка с получаване на средства от Договарящия орган.

Дълготрайните материални и нематериални активи, придобити от конкретния бенефициент изцяло или частично с предоставената безвъзмездна помощ, не могат да бъдат прехвърляни на трети страни по време на изпълнението на проекта и в определен период след неговото завършване, съгласно т.7.2 от Общите условия към договора за безвъзмездна помощ (**Приложение Е2**). В случай на нарушение на тези условия, средствата, получени като безвъзмездна финансова помощ, се възстановяват в пълния им размер от бенефициента.

6.9.2. Окончателен размер на финансирането, предоставено от Договарящия орган

Общата сума, която Договарящият орган ще изплати на конкретния бенефициент, не може да надвишава максималния размер на помощта. Размерът на безвъзмездната финансова помощ е дължим до размера на сертифицираните допустими разходи, извършени от конкретния бенефициент. Недопустими разходи не подлежат на възстановяване.

6.9.3. Невъзможност да се изпълнят целите на проекта

Ако конкретният бенефициент не може да изпълни дейностите, заложи в проекта, Договарящият орган има правото да спре плащанията цялостно или частично, в зависимост от невъзможността за изпълнение на задълженията от страна на конкретния бенефициент.

6.9.4. Промени в рамките изпълнението на проекта и бюджета

Изменение на договора за безвъзмездна финансова помощ се извършва чрез сключване на анекс (допълнително споразумение) към договора по взаимно съгласие на страните. Анексът към договора не може да нарушава конкурентните условия, съществуващи към момента на сключване на договора, и равното третиране на бенефициентите.

В останалите случаи Управляващият орган провежда кореспонденция с бенефициента, събира необходимите доказателства и одобрява или отхвърля писмено исканата промяна.

6.9.5. Плащания

Плащанията от Договарящият орган към конкретния бенефициент ще се извършват във формата на авансово, междинно/ междинни и окончателно плащания.

Авансовото плащане е до 35% от стойността на безвъзмездната финансова помощ за инфраструктурни проекти.

Авансовото плащане се извършва след представяне на искане за плащане по образец с включени приложения към него.

Междинно/междинни и окончателно плащания се извършват на базата на действително извършени разходи и след представяне на междинен/междинни и окончателен финансов отчет.

6.9.6. Наблюдение на изпълнението на проекта и постигане на заложените резултати

Съгласно правилата на Регламент (ЕО) № 1083/2006 г. (чл. 60(b)) и № 1828/2006 г. (чл. 13(2)), Договарящият орган или упълномощените от него лица трябва да извършват проверки за удостоверяване на административните, финансовите, техническите и физическите аспекти на проектите. Проверките могат да бъдат както административни – проверка на документи, предоставени за възстановяване на разходи, така и проверки на място за изпълнение на дейностите, заложи по проектите.

Договарящият орган ще следи за изпълнението на проекта, постигането на заложените индикатори и резултати, както и спазването на декларираните обстоятелства относно непромяна предназначението на обекта на интервенция, генериране на приходи и др., което ще се извършва чрез проверки на място, включително до 5 години след приключване на проекта. В случай на неизпълнение Договарящият орган може да изиска възстановяване на вече платени от ДО към бенефициента средства.

6.9.7. Отчитане на проектите

Бенефициентът трябва да води точна и редовна документация и счетоводни отчети, отразяващи изпълнението на проекта, използвайки подходяща система за документация и счетоводно отчитане.

Бенефициентът е задължен да пази цялата документация по проекта за срок от три години след приключване на Оперативната програма в съответствие с чл. 89 (3) от Регламент на Съвета № 1083/2006 г.

Бенефициентът трябва да подаде преди изтичане срока на проекта с УО Искане за Окончателно плащане, надлежно подготвено и съдържащо Окончателен финансов отчет за целия период на изпълнение на проекта и доклад от сертифициран външен одитор. Общият размер на окончателното плащане се изчислява като от общите допустими разходи се извадят авансовите и междинни плащания.

След приключване на дейностите по проекта, бенефициентът е задължен да изготви и представи на съответния Регионален отдел **окончателен технически доклад, попълнен по образец на Договарящия орган**, относно изпълнението и постигнатите резултати. В доклада се посочва постигането на резултатите и целите на съответния проект чрез предварително зададените индикатори, както и се отчита реалното изпълнение на заложените стойности на индикаторите. Докладът трябва да описва и основните проблеми, възникнали по време на изпълнението на съответния проект, как тези проблеми са били решени, както и какви са били причините те да не бъдат преодолени. В случай, че не са постигнати резултатите от проекта или предварително зададените стойности на индикаторите, трябва да бъде представено подробно обяснение за причините.

Бенефициентът трябва да води прецизни и редовни доклади и прозрачни сметки за изпълнението на проекта.

6.9.8. Генериране на приходи

Проект, генериращ приходи е този проект, който включва инвестиция в инфраструктура, чието използване генерира приходи през периода на неговото изпълнение, както и през съответния последващ референтен период. Приходите включват приходи получени от продажби, рента, услуги, събиране на такси, предоставяне на услуги срещу заплащане или други еквивалентни приходи, които се получават директно от ползвателите на инфраструктурата, изградена по проекта.

Генериране на приходи е всяка дейност, включваща предоставяне на услуга срещу заплащане, или дейност, която във всеки случай ще позволи на организацията да генерира приходи. Печалбите на проекта трябва да бъдат взимани под внимание, така че приносът на ЕС да бъде относим към националното съфинансиране и да не се допуска свръхфинансиране.

6.9.9. Публичност

Проектите трябва да предвиждат мерки за публичност и информираност за популяризиране на получената финансова подкрепа от Оперативна програма „Регионално развитие“ чрез Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) в съответствие с правилата на ЕС за комуникация и визуализация, предвидени в чл. 8 от Регламент (ЕО) № 1828/2006 г. на Комисията и приложение 1 към него и с Насоките за осъществяване на мерките по информация и публичност от бенефициентите по ОПРР (**Приложение 3**).

6.10. Списък на приложенията

Документи за попълване	ПРИЛОЖЕНИЕ А: Формуляр за кандидатстване, съдържащ Контролен лист 1 – оценка на проектното предложение
	ПРИЛОЖЕНИЕ Б: Бюджет на проекта (Таблица 1 - Общи допустими разходи, Таблица 2 - Източници на финансиране, Таблица 3 - Опис на дейностите за публичност на проекта). ПРИЛОЖЕНИЕ Б1: Количествено-стойностна сметка. ПРИЛОЖЕНИЕ Б2: Остойностени технически спецификации. ПРИЛОЖЕНИЕ Б3: Анализ на цените по ресурси.
	ПРИЛОЖЕНИЕ В1: Декларация, че проектът не е финансиран от национални програми с публично финансиране, европейски програми или други донорски програми ПРИЛОЖЕНИЕ В2: Декларация, че проектът не генерира нетни приходи
	ПРИЛОЖЕНИЕ Г: Автобиография на ръководителя на проектното предложение
Документи за информация	ПРИЛОЖЕНИЕ Е1: Проект на стандартен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ; ПРИЛОЖЕНИЕ Е1-II: Образец на Искане за плащане; ПРИЛОЖЕНИЕ Е1-III: Формуляр на финансова идентификация; ПРИЛОЖЕНИЕ Е1-IV: Образец на технически доклад; ПРИЛОЖЕНИЕ Е1-V: Образец на финансов отчет; ПРИЛОЖЕНИЕ Е1-VI: Запис на заповед ПРИЛОЖЕНИЕ Е1-I VII: Банкова гаранция за авансово плащане ПРИЛОЖЕНИЕ Е1- VIII Образец на доклад за фактически констатации; ПРИЛОЖЕНИЕ Е2: Общи условия към финансираните договори за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по ОПРР.
	ПРИЛОЖЕНИЕ Ж: Декларация за нередности
	ПРИЛОЖЕНИЕ XVII: Указания за съхранение на документите по Оперативна програма "Регионално развитие" 2007-2013 г.
	ПРИЛОЖЕНИЕ 3: Насоки за осъществяване на мерките по информация и публичност от бенефициентите по ОПРР

	<p>ПРИЛОЖЕНИЕ И:</p> <p>Указания на Министерство на финансите № 91-00-502/27.08.2007 г. за третиране на ДДС като допустим разход при изпълнение на проекти по Оперативните програми, съ-финансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на ЕС</p> <p>Указания на Министерство на финансите ДНФ № 04/26.07.2010 г. относно условията и реда за изплащане на безвъзмездна финансова помощ със средства на Структурните и Кохезионния фондове на Европейския съюз и кореспондиращото национално съфинансиране</p> <p>Указания на Министерство на финансите ДНФ № 05/21.10.2010 г. относно сертифициране на разходите по Оперативни програми, съфинансирани от Структурните и Кохезионния фондове на Европейския съюз</p> <p>Указания на Министерство на финансите ДНФ № 07/22.12.2010 г. относно отписване и възстановяване на недължимо платени и надплатени суми, както и на неправомерно получени или неправомерно усвоени средства по проекти, съфинансирани от Структурните и Кохезионния фондове на Европейския съюз</p> <p>Указания на Министерство на финансите ДДС № 07/ 04.04.2008 г. относно редът и начинът за предоставяне на общини на средствата на Националния фонд от структурните фондове на ЕС и от Кохезионния фонд, на средствата към Разплащателната агенция към Държавен фонд „Земеделие“ и тяхното отчитане.</p> <p>Постановление № 330/5.12.2011 г. за допълнение на Постановление № 62 на Министерския съвет от 2007 г. за приемане на национални правила за допустимост на разходите по оперативните програми, съфинансирани от СФ и КФ на ЕС;</p> <p>Решение на МС 300/18.05.2013 г. за увеличаване размера на авансовите плащания към бенефициентите по оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз, в случаите на предоставена държавна помощ по смисъла на чл. 107 от Договора за функциониране на европейския съюз и в съответствие с чл. 78, параграф 2 от регламент (ЕО) № 1083 на съвета от 11 юли 2006 г., изменен с регламент (ЕО) № 284/2009 на съвета от 7 април 2009 г., и за увеличаване общия размер на авансово и междинно плащане по проекти по оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд</p> <p>ПРИЛОЖЕНИЕ И-1: Декларация за съгласие за предоставяне на информация във връзка с ДДС от компетентните органи по приходите</p> <p>ПРИЛОЖЕНИЕ И-2: Информация за размера на невъзстановимия данък върху добавена стойност, който се включва като допустим разход по проекта</p> <p>ПРИЛОЖЕНИЕ Й: Указания за попълване на формуляра за кандидатстване</p>
--	---

	ПРИЛОЖЕНИЕ К: Общи насоки за избягване на конфликт на интереси по смисъла на чл.52 от Регламент (ЕО) 1605/ 2002 и за спазване принципа на безпристрастност и независимост при управление на оперативните програми, съфинансирани от Структурните и Кохезионния фондове на ЕС
	ПРИЛОЖЕНИЕ Л: Методически указания за определяне на размера на финансови корекции за нарушения при изпълнението на проекти, съфинансирани по Оперативна програма „Регионално развитие” 2007 - 2013